EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 6. 12. 2024
COM(2024) 571 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

SIEDMA SPRÁVA V RÁMCI MECHANIZMU POZASTAVENIA OSLOBODENIA OD VÍZOVEJ POVINNOSTI

Obsah

ÚVOD2

I. SUSEDSTVO EÚ 6

1. KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI MENEJ AKO SEDEM ROKOV .. 6

GRUZÍNSKO 6

UKRAJINA 13

KOSOVO* 19

2. KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI VIAC AKO SEDEM ROKOV ... 25

ALBÁNSKO 25

BOSNA A HERCEGOVINA 29

MOLDAVSKÁ REPUBLIKA 32

ČIERNA HORA 35

SEVERNÉ MACEDÓNSKO 39

SRBSKO 42

II. VÝCHODNÝ KARIBIK 45

III. LATINSKÁ AMERIKA 48

ZÁVER 53

* *Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.*

ÚVOD

Liberalizácia vízového režimu je dôležitou súčasťou súboru nástrojov EÚ na spoluprácu s tretími krajinami v oblasti migrácie, bezpečnosti a spravodlivosti. Uľahčuje mobilitu a medziľudské kontakty. Môže posilniť odvetvie cestovného ruchu a turizmu a podporuje kultúrne a akademické výmeny. Takisto môže podporiť diplomatické vzťahy a medzinárodnú spoluprácu, čo v ideálnom prípade vedie k väčšej politickej súčinnosti v rôznych oblastiach, od obchodnej a hospodárskej spolupráce cez bezpečnosť až po inovácie a technológie.

Z monitorovania bezvízových režimov EÚ zo strany Komisie zároveň vyplynulo, že **bezvízový styk môže byť takisto zdrojom značných migračných a bezpečnostných výziev, na ktoré sa treba zamerať.** V tejto správe sa naďalej venuje osobitná pozornosť zosúladeniu vízovej politiky, systémom udeľovania občianstva investorom, spolupráci pri readmisii a neopodstatneným žiadostiam o azyl. Hlavným účelom oslobodenia od vízovej povinnosti, ktoré EÚ udelilo tretím krajinám, je uľahčiť cestovanie zabezpečením bezvízového vstupu a krátkodobých pobytov v schengenskom priestore najviac na 90 dní v akomkoľvek 180-dňovom období. Ľuďom, ktorí predstavujú bezpečnostné riziko pre EÚ a jej členské štáty, by nemalo byť umožnené cestovať do schengenského priestoru bez víz a ľudia, ktorí chcú získať medzinárodnú ochranu alebo sa chcú v EÚ usadiť na dlhší čas, by mali využiť príslušné systémy a možnosti.

Komisia v októbri 2023 navrhla **revíziu mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti**[1], aby bolo možné lepšie riešiť výzvy spojené s bezvízovými režimami a akýmkoľvek možným zneužitím bezvízového styku vďaka jednoduchšej aktivácii tohto mechanizmu a zvýšeniu jeho odrádzajúceho účinku. Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby čo najskôr uzavreli rokovania o návrhu a zabezpečili jeho prijatie.

Rozsah pôsobnosti správy – nový strategický a globálny prístup

Nepretržité monitorovanie bezvízových režimov EÚ zo strany Komisie je kľúčovou úlohou z hľadiska zabezpečenia dobrého fungovania vízovej politiky EÚ a celkovej bezpečnosti schengenského priestoru. V článku 8 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2018/1806 (ďalej len „nariadenie o vízach“)[2] sa Komisii ukladá povinnosť zabezpečiť vhodné monitorovanie nepretržitého plnenia požiadaviek týkajúcich sa oslobodenia od vízovej povinnosti tými krajinami, ktorých štátni príslušníci získali bezvízový prístup do schengenského priestoru po úspešnom ukončení dialógu o liberalizácii vízového režimu, a pravidelne predkladať správy Európskemu parlamentu a Rade. Na tieto účely **prijala Komisia od roku 2017 v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti šesť správ**[3], ktoré zahŕňajú **krajiny oslobodené od vízovej povinnosti na západnom Balkáne** (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko) a v **regióne Východného partnerstva** (Gruzínsko, Moldavská republika – ďalej len „Moldavsko“ – a Ukrajina).

V nadväznosti na oznámenie z mája 2023[4] sa v šiestej správe uplatnil všestrannejší prístup s cieľom zabezpečiť **komplexnejšie a strategickejšie monitorovanie a predkladanie správ, a správa sa teda**

---

1 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1806, pokiaľ ide o revíziu mechanizmu pozastavenia (COM/2023/642 final).

2 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1806 zo 14. novembra 2018 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 39).

3 COM(2017) 815 final (prvá správa); COM(2018) 856 final (druhá správa); COM(2020) 325 final (tretia správa); COM(2021) 602 final (štvrtá správa), COM/2022/715 final/2 (piata správa), COM/2023/730 final (šiesta správa).

4 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o monitorovaní bezvízových režimov EÚ [COM(2023) 297 final].

netýkala iba susedstva EÚ, ale zahŕňala všetky krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, ktoré predstavujú osobitnú výzvu, ktorá by v prípade jej neriešenia mohla viesť k aktivácii mechanizmu pozastavenia. Komisia preto prvýkrát rozšírila geografický rozsah pôsobnosti a v správe uviedla aj **šesť krajín oslobodených od vízovej povinnosti, v ktorých sú zavedené systémy udeľovania občianstva investorom,** a to krajiny Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svätý Krištof a Nevis, Svätá Lucia a Vanuatu[5].

Susedstvo EÚ

Táto siedma správa, ako sa vyžaduje v článku 8 ods. 4 nariadenia o vízach, naďalej zahŕňa úplné posúdenie nepretržitého plnenia požiadaviek týkajúcich sa liberalizácie vízového režimu, pokiaľ ide o **Gruzínsko** a **Ukrajinu**, keďže tieto krajiny ukončili príslušné dialógy o liberalizácii vízového režimu pred menej ako siedmimi rokmi. Okrem toho v nadväznosti na úspešné ukončenie dialógu o liberalizácii vízového režimu medzi EÚ a Kosovom a uplatňovanie oslobodenia od vízovej povinnosti na Kosovo od 1. januára 2024[6] táto správa takisto zahŕňa prvú výhľadovú analýzu nepretržitého plnenia požiadaviek týkajúcich sa liberalizácie vízového režimu zo strany **Kosova**.

Pokiaľ ide o krajiny, ktoré ukončili dialóg o liberalizácii vízového režimu pred viac ako siedmimi rokmi[7] (**Albánsko, Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko** a **Srbsko**), v správe sa naďalej poukazuje na osobitné výzvy, ktoré vyplývajú z bezvízového styku a/alebo predstavujú pre EÚ konkrétne riziká z hľadiska neoprávnenej migrácie alebo bezpečnosti, napríklad zosúladenie vízovej politiky, systémy udeľovania občianstva investorom, spolupráca v oblasti readmisie alebo neopodstatnené žiadosti o azyl.

V prípade všetkých krajín zapojených do procesu rozširovania sa otázky súvisiace s kritériami, ktoré sa riešili prostredníctvom ukončených dialógov o liberalizácii vízového režimu, posudzujú ako súčasť procesu rozširovania podľa kapitoly 23 Súdnictvo a základné práva a kapitoly 24 Spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť a podrobne sa uvádzajú vo výročných správach Komisie o rozširovaní. Od roku 2024 sa štyri krajiny zahrnuté do procesu rozširovania (Albánsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko) uvádzajú aj v správe Komisie o právnom štáte.

V rámci programu reforiem podľa plánu rastu pre západný Balkán sa partneri zo západného Balkánu zaviazali vykonať reformy týkajúce sa „základných prvkov“ prístupového procesu, ktoré zahŕňajú konkrétne záväzky v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti, boja proti korupcii a zosúladenia vízovej politiky.

---

5 Táto správa nezahŕňa Vanuatu vzhľadom na to, že posledné posúdenie Komisie týkajúce sa bezpečnostných rizík, ktoré vyplývajú zo systémov udeľovania občianstva investorom na Vanuatu, sa predložilo 31. mája 2024 v správe Komisie Európskemu parlamentu a Rade o pozastavení oslobodenia od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov Vanuatu (COM/2024/366 final).

6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/850 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1806 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti [Kosovo (Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.)] (Ú. v. EÚ L 110, 25.4.2023, s. 1 – 4).

7 V článku 8 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2018/1806 sa vyžaduje, aby Komisia predkladala správy len počas obdobia siedmich rokov odo dňa dátumu nadobudnutia účinnosti liberalizácie vízového režimu pre dané tretie krajiny; po jeho uplynutí môže Komisia predkladať správy kedykoľvek to považuje za potrebné, alebo na požiadanie Európskeho parlamentu alebo Rady.

Pokiaľ ide o **západný Balkán**, správa vychádza z prebiehajúcej realizácie akčného plánu EÚ na riešenie migrácie pozdĺž danej trasy, ktorý Komisia predložila 5. decembra 2022[8]. Akčný plán okrem iných výziev reagoval na prudký nárast neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu v roku 2022. Tento zvýšený počet prekročení vonkajších hraníc členských štátov z daného regiónu bol čiastočne spôsobený sekundárnym pohybom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí pricestovali na západný Balkán v rámci bezvízového režimu a odtiaľ cestovali ďalej do EÚ. Spoločná realizácia akčného plánu medzi EÚ a daným regiónom prispela v roku 2023 k zníženiu migračného tlaku na západobalkánskej trase takmer o tretinu v porovnaní s rokom 2022 a podľa predbežných údajov došlo za prvých deväť mesiacov v roku 2024 k ďalšiemu zníženiu o 79 % v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2023. Táto spoločná realizácia takisto prispela k ďalšiemu posilneniu spolupráce medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu v oblasti riadenia migrácie. Akčný plán sa vzťahuje na riadenie hraníc, kapacity v oblasti azylu a prijímania, boj proti prevádzačstvu, spoluprácu v oblasti readmisie a návraty, ako aj zosúladenie vízovej politiky.

Celkovo sa vo všetkých týchto oblastiach politiky zachovalo dobré tempo vykonávania vďaka zvýšenej angažovanosti a dosahu na všetkých partnerov zo západného Balkánu na všetkých úrovniach. V úsilí však treba pokračovať. Výzvou pre partnerov zo západného Balkánu zostáva neoprávnená migrácia. Koncom roka 2022 a začiatkom roka 2023 sa v regióne opätovne zaviedla vízová povinnosť v prípade niektorých kľúčových štátnych príslušností, ktoré zapríčinili zvýšenie neoprávnených príchodov v roku 2022. Naďalej je však potrebné zosúlaďovať vízovú politiku a posilniť v regióne kontroly pri bezvízových príchodoch. Medzi kľúčové priority naďalej patrí boj proti prevádzačstvu a obchodovaniu s ľuďmi, ako aj zabezpečenie účinných návratov. Komisia zvýšila finančnú podporu pre činnosti súvisiace s migráciou v regióne v rámci Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III), pričom na to vyčlenila finančné prostriedky v celkovej výške 351,9 milióna EUR (2021 – 2024). Zahŕňa to regionálne programy „Podpora EÚ na posilnenie boja proti prevádzačstvu a obchodovaniu s ľuďmi na západnom Balkáne" (36 miliónov EUR), „Regionálna podpora EÚ pre systémy riadenia migrácie citlivé na ochranu na západnom Balkáne – PHASE III" (19,2 milióna EUR) a „Regionálna podpora EÚ pre bezpečnosť hraníc na západnom Balkáne" (7 miliónov EUR).

Správa vychádza z príspevkov od zapojených partnerov, od Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a delegácií EÚ, od príslušných agentúr EÚ pre spravodlivosť a vnútorné veci[9] a od členských štátov[10]. Tieto príspevky boli podkladom pre príslušné posúdenia uvedené v správe. V tejto siedmej správe sa posudzujú opatrenia prijaté dotknutými partnermi v roku 2023, pričom sa uvádzajú aj aktualizácie týkajúce sa roku 2024, ak mali významný vplyv na tohtoročné odporúčania. Zameriava sa aj na operačnú spoluprácu s EÚ a členskými štátmi[11] a obsahuje aj prehľad migračných trendov[12], v ktorom sa uvádzajú údaje Eurostatu za štatistický rok 2023 vrátane zmien v porovnaní s rokom 2022.

---

8 https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf.

9 Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex), Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol).

10 20 členských štátov poskytlo príspevky k relevantným príkladom spolupráce s príslušnými krajinami v oblasti migrácie a bezpečnosti.

11 Na účely tejto správy sa pojem „členské štáty" vzťahuje na členské štáty, ktoré uplatňujú nariadenie (EÚ) 2018/1806 (ďalej len „nariadenie o vízach"), t. j. všetky členské štáty EÚ (okrem Írska) a krajiny pridružené k schengenskému priestoru.

12 Zatiaľ čo kritériá na liberalizáciu vízového režimu, ktoré sa týkajú migrácie, sa obmedzujú na migračné politiky dotknutých tretích krajín, oddiel o migračných trendoch sa zaoberá neoprávnenou migráciou do členských štátov, prípadmi, keď členské štáty odopreli vstup a žiadosťami o medzinárodnú ochranu podanými v členských štátoch štátnymi príslušníkmi krajín, na ktoré sa správa vzťahuje.

Latinská Amerika a Karibik

Tak ako v prípade šiestej správy, už v rámci nového prístupu stanoveného v legislatívnom návrhu o revízii mechanizmu pozastavenia[13], aj táto správa zahŕňa **ďalšie geografické oblasti mimo susedstva EÚ** a zameriava sa na krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, kde sa vyskytli osobitné problémy a kde môže byť potrebná ďalšia spolupráca na riešenie konkrétnych migračných a/alebo bezpečnostných výziev, ktoré by sa mohli posúdiť v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti. V tomto ohľade sa v tejto správe ďalej posudzujú krajiny vo **východom Karibiku**, ktoré sú oslobodené od vízovej povinnosti a v ktorých sú zavedené systémy udeľovania občianstva investorom, a uvádza sa v nej posúdenie krajín oslobodených od vízovej povinnosti v **Latinskej Amerike**.

Ako sa uvádza v spoločnom oznámení o novom programe vzťahov medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku z roku 2023[14], **EÚ a krajiny Latinskej Ameriky a Karibiku sú prirodzenými partnermi, ktorých spájajú jedinečné historické a kultúrne väzby, pevné hospodárske a sociálne putá, ako aj spoločná oddanosť mieru, demokracii, základným právam a multilateralizmu**. Jadrom tohto partnerstva sú ľudia: medzi kľúčové prvky na posilnenie týchto väzieb patrí mobilita a medziľudské kontakty. Na druhej strane, z monitorovania bezvízových režimov EÚ zo strany Komisie v súvislosti s partnermi z Latinskej Ameriky a Karibiku sú zrejmé niektoré osobitné **migračné a bezpečnostné výzvy**. Tieto výzvy vyplývajú najmä zo zavedených systémov udeľovania občianstva investorom v piatich krajinách východného Karibiku a z rastúceho počtu neopodstatnených žiadostí o azyl podaných v EÚ štátnymi príslušníkmi niektorých krajín Latinskej Ameriky. V posledných dvoch oddieloch tejto správy sa uvádza posúdenie Komisie týkajúce sa týchto výziev, ako aj odporúčania, ako ich riešiť.

[13] Článok 8d ods. 2 návrhu.

[14] JOIN(2023) 17 final.

I. SUSEDSTVO EÚ

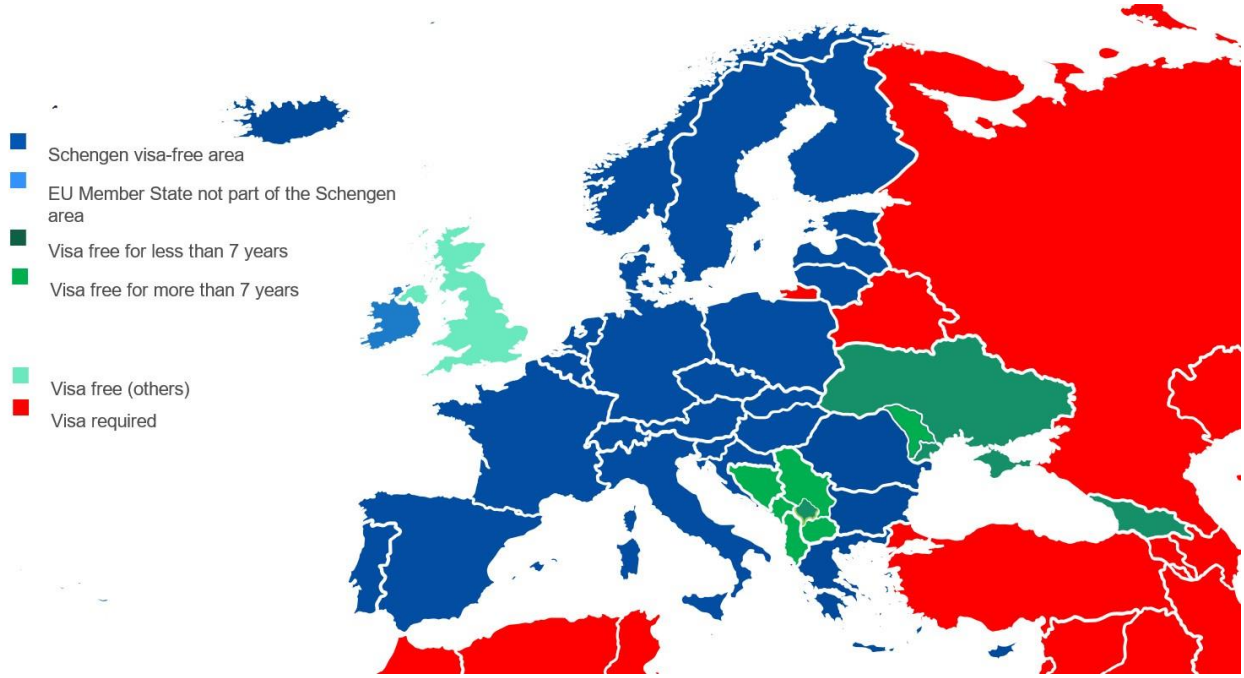

1. KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI MENEJ AKO SEDEM ROKOV

GRUZÍNSKO

1. Zosúladenie vízovej politiky

Gruzínsko má bezvízový režim s 25 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť[15]: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Belize, Bielorusko, Botswana, Čína (dohoda o zrušení vízovej povinnosti bola podpísaná v apríli 2024), Dominikánska republika, Ekvádor, Irán, Jordánsko, Južná Afrika, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Libanon, Omán, Rusko, Saudská Arábia, Tadžikistan, Thajsko, Turecko, Turkménsko a Uzbekistan.

Gruzínsko nijako nepokročilo smerom k ďalšiemu zosúladeniu vízovej politiky; naopak, podpísaním dohody o zrušení vízovej povinnosti s Čínou v apríli 2024 sa odchýlka od vízovej politiky EÚ zväčšila. Gruzínsko tvrdí, že keďže nemá žiadnu priamu pozemnú hranicu s EÚ, jeho nedostatočné zosúladenie vízovej politiky nepredstavuje pre EÚ riziko z hľadiska neoprávnenej migrácie alebo bezpečnosti. Komisia však pripomína, že zosúladenie vízovej politiky je hlavným cieľom všetkých krajín, ktoré sa nachádzajú v susedstve EÚ a majú záujem o členstvo v EÚ. Komisia preto očakáva, že Gruzínsko pokročí v zosúlaďovaní vízovej politiky.

2. Zabezpečenie dokladov vrátane biometrie

Gruzínsko vydáva biometrické pasy od roku 2010. Nebiometrické pasy sa úplne prestanú používať do 1. januára 2025, keď sa skončí platnosť posledných nebiometrických pasov, ktoré sú v súčasnosti v obehu[16]. V rámci spolupráce s Interpolom si Gruzínsko vymieňa informácie o stratených a odcudzených cestovných pasoch.

---

15 Príloha I k nariadeniu (EÚ) 2018/1806.

16 K 1. januáru 2024 bol počet zostávajúcich platných nebiometrických pasov 2 012.

V decembri 2023 bol prijatý zákon, ktorým sa nariadilo, aby boli do 1. júla 2024 odňaté neelektronické preukazy totožnosti vydané do 28. júla 2011 a aby boli nahradené elektronickými preukazmi totožnosti.

3. Integrované riadenie hraníc, riadenie migrácie a azyl

Gruzínsko prijalo v marci 2023 stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2023 – 2027 a v auguste 2023 prijalo akčný plán stratégie integrovaného riadenia hraníc na roky 2023 – 2027. Gruzínsko pokračovalo v investíciách do rozvoja bezpečnosti hraníc, čoho výsledkom bol napríklad vznik horskej jednotky rýchlej reakcie v roku 2023. S jedným členským štátom EÚ sa začal realizovať plán spolupráce v oblasti hraničného dozoru a s ďalším členským štátom EÚ bola podpísaná technická dohoda o námornej spolupráci, ktorá zahŕňa gruzínsku pobrežnú stráž.

Gruzínsko má skúsenosti v oblasti štruktúrovanej spolupráce s agentúrou Frontex. Pozorovatelia agentúry Frontex sú umiestnení na piatich hraničných priechodoch (na letiskách Tbilisi a Kutaisi, na pozemnom hraničnom priechode Sarpi a sezónne na letisku a v námornom prístave Batumi). V roku 2023 bolo do Gruzínska vyslaných celkovo 28 príslušníkov agentúry Frontex. Príslušníci gruzínskej polície boli vyslaní na letiská 12 členských štátov (celkovo 24 príslušníkov v roku 2023). Hlavným účelom tejto spolupráce je zabrániť zneužívaniu bezvízového styku gruzínskymi občanmi, aj pokiaľ ide o podávanie neopodstatnených žiadostí o azyl (pozri ďalej).

Gruzínsko je členom siete na analýzu rizík v rámci Východného partnerstva, regionálnej platformy na výmenu informácií a spravodajských informácií pod vedením agentúry Frontex. Akadémia Ministerstva vnútra Gruzínska má od roku 2019 štatút partnerskej akadémie agentúry Frontex. Gruzínsko sa v roku 2023 podieľalo na spoločnej operácii na koordináciu letiskových, pozemných a námorných hraničných priechodov, a to výmenou osvedčených postupov a návštevami/vysielaním expertov agentúry Frontex na riadenie hraníc. Spolupráca s agentúrou Frontex takisto zahŕňala programy odbornej prípravy (napr. prispôsobené brífingy o podvodoch v oblasti dokladov a podvodníkoch), študijné návštevy, stanoviská expertov a výmeny pracovníkov v rámci programu Staff Exchange 2023.

Pokračovala bilaterálna/multilaterálna spolupráca s členskými štátmi v oblasti riadenia hraníc/migrácie, ktorá zahŕňala kontakty/návštevy na vysokej úrovni, vysielanie styčných dôstojníkov členských štátov do Gruzínska, špecializovanú odbornú prípravu a stanoviská expertov s dôrazom na odhaľovanie pozmenených dokladov a boj proti organizovaným zločineckým skupinám, ktoré sa zameriavajú na prevádzačstvo.

Gruzínsko vykonalo odporúčanie zo šiestej správy o mechanizme pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti a pripojilo sa k operačnému akčnému plánu Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT) v oblasti prevádzačstva na roky 2024 – 2025. V roku 2023 sa podieľalo na šiestich operačných akčných plánoch a 77 operačných akciách. Výsledkom spolupráce v rámci platformy EMPACT bola aj realizácia projektu s grantom s nízkou hodnotou, ktorý je zameraný na boj proti gruzínskym organizovaným zločineckým skupinám v EÚ.

Pokiaľ ide o readmisiu a návrat, viaceré členské štáty EÚ aj agentúra Frontex poukázali na úzku spoluprácu s gruzínskymi orgánmi. Gruzínsko pravidelne prijímalo návratové operácie prostredníctvom charterových aj pravidelných letov. Gruzínsko takisto poskytlo eskortu na organizáciu hromadných návratových operácií, ak o to bolo požiadané. Gruzínske ministerstvo zahraničných vecí a ministerstvo vnútra okrem toho rozšírili svoju spoluprácu s agentúrou Frontex v oblasti identifikácie navrátilcov, ktorí nemajú cestovné doklady, a to školením stáleho zboru a členských štátov o používaní gruzínskeho systému správy prípadov readmisie na elektronické podávanie žiadostí o ich identifikáciu.

Gruzínsko pokračovalo v snahe riešiť problém neopodstatnených žiadostí o azyl podaných gruzínskymi občanmi v členských štátoch EÚ. Na základe zmien zákona o pravidlách vstupu gruzínskych občanov na územie Gruzínska a výstupu z neho z roku 2021 gruzínske orgány naďalej vykonávali na gruzínskych hraničných priechodoch „kontroly pri výstupe“. Od 1. januára 2021 do 1. apríla 2024 bolo na hraniciach zastavených celkovo 7 910 gruzínskych občanov, ktorí mali v úmysle cestovať do EÚ. Gruzínske orgány pokračovali v riešení neoprávnenej migrácie formou trestného stíhania osôb a skupín zapojených do prevádzačstva vrátane tých, ktoré sa podieľajú na poskytovaní nepravdivých informácií, pokiaľ ide o žiadosti o azyl v EÚ. V roku 2023 boli odsúdené tri osoby (11 v roku 2022).

Gruzínsko takisto spolupracovalo s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), v súčinnosti s UNHCR, na projekte účinného riadenia migrácie pre udržateľný návrat a reintegráciu gruzínskych občanov, ktorého cieľom bolo podporiť bezpečný, usporiadaný a udržateľný návrat a reintegráciu gruzínskych občanov (*Effective Migration Governance for Sustainable Return and Reintegration of Georgian Citizens*), a s organizáciami IOM a WHO, pokiaľ ide o migráciu z Gruzínska zo zdravotných dôvodov a neopodstatnené žiadosti o azyl v schengenskom priestoru (v rámci projektu Georgia Cares).

4. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2023 sa počet žiadostí gruzínskych štátnych príslušníkov o medzinárodnú ochranu v členských štátoch znížil o 8 % v porovnaní s rokom 2022, pričom v roku 2023 bolo podaných 24 375 žiadostí (26 555 v roku 2022). Miera uznaných žiadostí[17] bola v roku 2023 na úrovni 7 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa nezmenila.

V roku 2023 sa vyskytlo desať prípadov neoprávneného prekročenia hraníc členských štátov EÚ gruzínskymi štátnymi príslušníkmi, pričom v roku 2022 sa ich vyskytlo 20. V roku 2023 sa počet gruzínskych štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, zvýšil o 12 %, pričom v roku 2023 ich bolo 24 595 v porovnaní s 22 005 v roku 2022. Počet odopretí vstupu vydaných gruzínskym štátnym príslušníkom sa znížil o 8 %, zo 4 015 v roku 2022 na 3 680 v roku 2023.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných gruzínskym štátnym príslušníkom sa v roku 2023 ďalej zvyšoval, pričom v roku 2023 ich bolo vydaných 20 240 v porovnaní s počtom 17 415 v roku 2022, čo predstavuje nárast o 16 %. Rovnaký trend bolo možné pozorovať v súvislosti s počtom navrátených osôb (10 555 v roku 2023 v porovnaní s počtom 7 725 v roku 2022, nárast o 37 %). Miera návratu sa mierne zvýšila zo 44 % v roku 2022 na 52 % v roku 2023.

[17] Na účely tejto správy sa miera uznaných žiadostí počíta ako podiel kladných rozhodnutí v konaní na prvom stupni (aj pokiaľ ide o postavenie utečenca, postavenie osoby s doplnkovou ochranou a humanitárny status podľa vnútroštátneho práva) z celkového počtu rozhodnutí v konaní na prvom stupni. Vymedzenie pozri na stránke https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en.

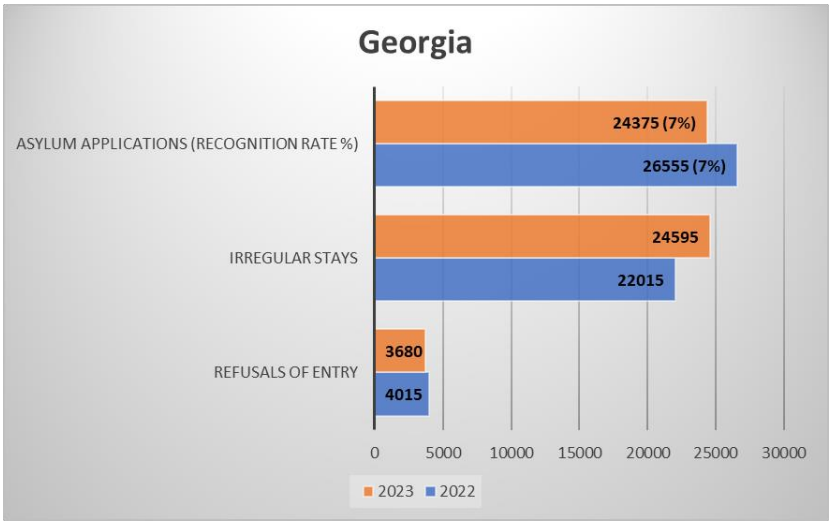

Zdroj: Eurostat

5. Verejný poriadok a bezpečnosť

Gruzínsko pokračovalo v spolupráci s Europolom a ponechalo v jeho sídle svojho styčného dôstojníka, pričom sa zapojilo do siedmich analytických projektov Europolu. V období od júna 2023 do marca 2024 sa medzi členmi Europolu a partnerskými krajinami uskutočnila výmena 1 124 operatívnych informácií týkajúcich sa viac ako 13 161 osôb, a to cez kanál sieťovej aplikácie na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA). V rámci spolupráce s agentúrou CEPOL Gruzínsko využilo rôzne špecializované programy odbornej prípravy, ktoré sú súčasťou projektu financovaného z prostriedkov EÚ s názvom Odborné vzdelávanie a operačné partnerstvo na boj proti organizovanej trestnej činnosti (TOPCOP). Gruzínsko pokračovalo v spolupráci s Eurojustom a bolo súčasťou spoločných vyšetrovacích tímov.

Gruzínsko naďalej realizovalo národnú stratégiu boja proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2024 so zameraním na boj proti obchodovaniu s drogami a počítačovej kriminalite. V nadväznosti na útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine sa zabránenie nedovolenému obchodovaniu so zbraňami a muníciou a ich nedovolenej distribúcii riešilo zmenami právnych predpisov. Gruzínsko sa ako člen Interpolu naďalej aktívne zapájalo do pracovných skupín a projektov. Dva členské štáty EÚ ponúkli gruzínskym príslušníkom orgánov presadzovania práva odbornú prípravu v oblasti odhaľovania pozmenených dokladov a identifikovania obetí online sexuálneho vykorisťovania.

Gruzínsko vo februári 2023 prijalo druhú národnú stratégiu v oblasti drog na roky 2023 – 2030 (priamo inšpirovanú Stratégiou EÚ v oblasti drog na obdobie rokov 2021 – 2025) a príslušný akčný plán na roky 2023 – 2024. Gruzínsko pokračovalo v spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre drogy (EUDA) na základe pracovnej dohody z roku 2022, ako aj v rámci projektu EU4MD II.

Gruzínsko naďalej realizovalo národnú stratégiu boja proti terorizmu na roky 2022 – 2026 a príslušný akčný plán. Pre obvinenia z členstva v teroristickej skupine alebo podporovania takejto skupiny bolo v roku 2023 zatknutých 12 gruzínskych občanov a traja štátni príslušníci tretích krajín. Gruzínsko sa v roku 2023 zapojilo do programu OSN na boj proti terorizmu s názvom goTravel. Gruzínsko takisto pokračovalo v uplatňovaní národnej stratégie na prevenciu, odhaľovanie a potláčanie prania špinavých peňazí, financovania terorizmu a šírenia zbraní hromadného ničenia (2023 – 2026) a príslušného akčného plánu. Gruzínsko v roku 2023 rozšírilo spoluprácu v oblasti boja proti terorizmu s Europolom, pričom sa pripojilo k jeho spoločnému styčnému tímu pre boj proti terorizmu a podieľalo sa na mnohých projektoch zameraných na analýzu boja proti terorizmu.

V šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa Gruzínsku odporučilo prijať novú protikorupčnú stratégiu a akčný plán, zabezpečiť primerané zdroje na ich vykonávanie a venovať osobitnú pozornosť vyšetrovaniu a stíhaniu prípadov korupcie na vysokej úrovni a rozhodovaniu o nich. Gruzínsko zatiaľ novú národnú protikorupčnú stratégiu alebo akčný plán nevypracovalo.

V šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa uviedlo, že Gruzínsko by malo zriadiť úrad pre vyhľadávanie majetku a úrad pre správu majetku, ako aj zintenzívniť úsilie o vymáhanie majetku. Napriek spolupráci Gruzínska s úradmi EÚ pre vyhľadávanie majetku sa odporúčanie na zriadenie úradu pre vyhľadávanie majetku zatiaľ nezohľadnilo. Neexistuje ani žiadny špecializovaný subjekt, ktorý by bol osobitne poverený správou vymoženého majetku. Zaistený majetok spravuje Národná agentúra pre majetok štátu.

V šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa Gruzínsku odporučilo zabezpečiť, aby sa v právnych predpisoch týkajúcich sa protikorupčného úradu, špeciálnej vyšetrovacej služby a služby ochrany osobných údajov zohľadnili odporúčania Benátskej komisie. V zmenách zákona o protikorupčnom úrade, ktoré sa prijali v máji 2024, sa nezohľadnili kľúčové odporúčania Benátskej komisie, a to najmä odporúčania týkajúce sa faktickej nezávislosti, politickej neutrality a úloh protikorupčného úradu.

Gruzínsko sa podieľa na činnosti Skupiny štátov proti korupcii (GRECO). V nadväznosti na odporúčania skupiny GRECO Gruzínsko v roku 2023 vykonalo zmenu zákona o prokuratúre a rozšírilo rozsah pôsobnosti systému majetkových priznaní na všetkých prokurátorov. Správa skupiny GRECO o hodnotení Gruzínska z júla 2024 zahŕňa odporúčania zamerané na strategický rámec, kontroly bezúhonnosti a transparentnosť.

6. Vonkajšie vzťahy a základné práva

V období, na ktoré sa správa vzťahuje, Gruzínsko prijalo právne predpisy, ktorých uplatňovaním sa porušujú základné práva. Prijatím tzv. zákona o transparentnosti zahraničného vplyvu v máji 2024 a prijatím balíka právnych predpisov týkajúceho sa rodinných hodnôt a ochrany maloletých osôb v septembri 2024 sa narúša celkový právny rámec dodržiavania základných práv. Oboma iniciatívami sa porušujú ľudské práve a základné slobody, najmä sloboda združovania, sloboda prejavu a právo na súkromie. Zákon o transparentnosti zahraničného vplyvu bol prijatý v máji 2024 napriek stanovisku Benátskej komisie[18] a opakovaným výzvam EÚ odporúčajúcim zákon zrušiť. Zákonom sa porušuje sloboda združovania, sloboda prejavu, právo na súkromie, právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí, ako aj zákaz diskriminácie. Ťažkopádne požiadavky na podávanie správ a rozsiahle právomoci zverené ministerstvu spravodlivosti, pokiaľ ide o kontrolu organizácií občianskej spoločnosti a mediálnych organizácií, zvyšujú riziko selektívneho a svojvoľného uplatňovania.

Európska rada vo svojich záveroch z 27. júna 2024 zdôraznila, že prijatý zákon o transparentnosti zahraničného vplyvu predstavuje krok späť v prípade aspoň troch z deviatich krokov stanovených v odporúčaní Komisie v súvislosti so štatútom kandidátskej krajiny (o dezinformáciách, o polarizácii a o základných právach a zapojení organizácií občianskej spoločnosti). Európska rada konštatovala, že postup gruzínskych orgánov ohrozuje cestu Gruzínska do EÚ a *de facto* vedie k zastaveniu prístupového procesu.

[18] CDL-PI(2023) (coe.int): Naliehavé stanovisko k zákonu o transparentnosti zahraničného vplyvu vydané Benátskou komisiou 21. mája 2024.

Gruzínsky parlament 17. septembra 2024 prijal balík právnych predpisov zahŕňajúci tzv. zákon o rodinných hodnotách a ochrane maloletých osôb a 18 zmien existujúcich zákonov, a to bez predchádzajúcich verejných konzultácií a dôkladnej analýzy súladu s európskymi a medzinárodnými normami. Balíkom právnych predpisov, ktorý sa týka rodinných hodnôt a ochrany maloletých osôb a ktorý bol podpísaný 3. októbra, sa porušujú základné práva Gruzíncov a zvyšuje sa miera stigmatizácie a diskriminácie. V dôsledku legislatívnej činnosti a pretrvávajúceho výskytu homofóbnych nenávistných prejavov čelia LGBTIQ osoby v Gruzínsku čoraz nevraživejšej a stigmatizujúcejšej atmosfére.

Akčný plán na realizáciu stratégie v oblasti ľudských práv na roky 2024 – 2026 bol prijatý v nadväznosti na obmedzený konzultačný proces a nezahŕňa ustanovenia týkajúce sa LGBTIQ osôb a ochrany súkromia. V akčnom pláne sa čiastočne rieši sloboda náboženského vyznania a viery. Akčný plán sa zatiaľ nezačal vykonávať a monitorovanie jeho vykonávania nebolo jasne vymedzené. Treba vyriešiť značné medzery v strategickom rámci, pokiaľ ide o ochranu menšinových práv vrátane zastúpenia menšín.

V záveroch Európskej rady zo 17. októbra 2024 sa opätovne potvrdilo, že prístupový proces Gruzínska je zastavený, a gruzínske orgány boli vyzvané, aby prijali demokratické, komplexné a udržateľné reformy, ktoré budú v súlade so základnými zásadami európskej integrácie.

Vzhľadom na to, že dodržiavanie základných práv, ako aj ich účinné vykonávanie a antidiskriminačné politiky sú konkrétnymi požiadavkami, na základe ktorých sa Gruzínsku udelila liberalizácia vízového režimu, Komisia bude pozorne monitorovať vykonávanie zákona o transparentnosti zahraničného vplyvu a balíka právnych predpisov týkajúceho sa rodinných hodnôt a ochrany maloletých osôb.

V nadväznosti na odporúčanie týkajúce sa ochrany údajov uvedené v piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa v júni 2023 prijal a v máji 2024 zmenil nový zákon o ochrane osobných údajov. Kľúčové odporúčania Benátskej komisie, ktoré sa týkajú inštitucionálnej nezávislosti, nestrannosti a právomocí služby ochrany osobných údajov, zostávajú nevykonané.

7. Odporúčania

Vzhľadom na nedávny vývoj v Gruzínsku sa uvažuje o možnej aktivácii mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti vo vzťahu k určitým kategóriám osôb. Aby Gruzínsko mohlo pokračovať v plnení všetkých kritérií liberalizácie vízového režimu a vyhnúť sa prípadnej aktivácii mechanizmu pozastavenia, musí prijať ďalšie naliehavé opatrenia na splnenie odporúčaní Komisie. Konkrétne treba venovať pozornosť týmto otázkam:

a) Zabezpečiť a presadzovať ochranu základných práv všetkých gruzínskych občanov vrátane slobody združovania, slobody zhromažďovania, slobody prejavu, práva na súkromie, práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí, ako aj zákazu diskriminácie.

b) Vyhnúť sa akýmkoľvek právnym predpisom, ktorými sa môžu obmedziť základné práva a slobody a ktoré môžu byť v rozpore so zásadou nediskriminácie, ako aj s príslušnými európskymi a medzinárodnými normami, a zrušiť takéto právne predpisy. Zrušiť predovšetkým zákon o transparentnosti zahraničného vplyvu a balík právnych predpisov týkajúci sa rodinných hodnôt a ochrany maloletých osôb, ako aj zmeniť národnú stratégiu a akčný plán v oblasti ľudských práv, aby sa zabezpečilo úplné dodržiavanie práv LGBTIQ osôb.

c) Zosúladiť vízovú politiku Gruzínska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziko z hľadiska neoprávnenej migrácie alebo bezpečnosti.

d) Posilniť opatrenia zamerané na riešenie otázky neopodstatnených žiadostí o azyl a neoprávneného pobytu v členských štátoch, ako sú informačné kampane o bezvízovom režime pre príslušné profily migrantov a prísnejšie hraničné kontroly.

e) Zriadiť úrad pre vyhľadávanie majetku a úrad pre správu majetku, ako aj pokračovať v úsilí o vyhľadávanie, zaistenie, spravovanie, konfiškáciu majetku a nakladanie s ním.

f) Prijať novú protikorupčnú stratégiu a akčný plán, zabezpečiť primerané zdroje na ich vykonávanie a venovať osobitnú pozornosť vyšetrovaniu a stíhaniu prípadov korupcie na vysokej úrovni a rozhodovaniu o nich.

g) Zmeniť zákon o protikorupčnom úrade a zohľadniť pritom kľúčové odporúčania Benátskej komisie, najmä odporúčania týkajúce sa faktickej nezávislosti, politickej neutrality a úloh protikorupčného úradu.

h) Zosúladiť zákon o ochrane osobných údajov s *acquis* EÚ.

UKRAJINA

1. Zosúladenie vízovej politiky

Ukrajina má bezvízový režim s 15 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Ekvádor, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Saudská Arábia, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan.

V roku 2023 sa nezaznamenal žiadny pokrok pri ďalšom zosúladení so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť.

2. Zabezpečenie dokladov vrátane biometrie

Ukrajina vydáva biometrické pasy od roku 2015. Posledné nebiometrické pasy boli vydané v roku 2016 a ich úplné vyradenie sa uskutoční v roku 2026, keď skončí ich platnosť. V máji 2022 sa vyvinul a uviedol do prevádzky deduplikačný softvér na vymedzenie duplikátov v Národnom systéme biometrického overovania a biometrickej identifikácie občanov Ukrajiny, cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti, ktorý spravuje Štátny migračný úrad Ukrajiny. Výsledkom vykonanej deduplikácie bolo 4 581 nájdených duplicitných prípadov s veľmi vysokým až stredne vysokým stupňom spoľahlivosti. Vykonanie tejto činnosti bolo kľúčové, pokiaľ ide o identifikáciu podvodov, ako aj správne riadenie informácií.

Každému občanovi Ukrajiny je pridelené jedinečné národné číslo, ktoré sa nikdy nemení (ani ak si dotknutá osoba zmení meno) a ktoré je súčasťou každého dokladu totožnosti vrátane cestovného pasu.

Napriek prebiehajúcej útočnej vojne proti Ukrajine sa tu vydávali doklady totožnosti aj v roku 2023 s výnimkou ukrajinských území, ktoré sú dočasne okupované Ruskom, vrátane Krymu. Po dočasnom prerušení v roku 2022 Ukrajina v roku 2023 obnovila fungovanie registra neplatných ukrajinských pasov; databáza sa každodenne aktualizuje. Výmena informácií o odcudzených a stratených dokladoch medzi Ukrajinou a Interpolom sa dosiaľ neprerušila.

3. Integrované riadenie hraníc, riadenie migrácie a azyl

Od začiatku komplexnej ruskej invázie boli veľké časti ukrajinských medzinárodných hraníc okupované Ruskom. Celkovo zostalo uzavretých 110 hraničných priechodov na hraniciach s Ruskom, Bieloruskom a na podnesterskom úseku hranice s Moldavskom. Ďalších 49 priechodov na územiach, ktoré sú dočasne okupované Ruskom, už nie je pod kontrolou Ukrajiny. V častiach, ktoré sú pod kontrolou ukrajinských orgánov, však riadenie hraníc pokračovalo bez prerušenia.

V júli 2023 sa vykonala zmena stratégie integrovaného riadenia hraníc na roky 2023 – 2025. Akčný plán na vykonávanie stratégie sa prijal v decembri 2023. V júni 2023 sa oficiálne prijala národná metodika hodnotenia kvality vykonávania, ktorá bola vypracovaná v spolupráci s expertmi EÚ. Následne sa zriadila spoločná pracovná skupina pre kontrolu kvality v oblasti riadenia hraníc, ktorá zahŕňa agentúru Frontex a poradnú misiu EÚ pre Ukrajinu (EUAM) v úlohe pozorovateľov.

V roku 2023 sa vynaložilo značné úsilie na modernizáciu technického vybavenia na všetkých hraničných priechodoch, ktoré zostali pod kontrolou Ukrajiny. Niektoré členské štáty EÚ poskytli ukrajinským pohraničným službám značné množstvo vybavenia, ako aj špecializovaný výcvik. V priebehu roka 2023 sa úspešne využil grant agentúry Frontex vo výške 12 miliónov EUR na podporu Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny. Nadobudnuté vybavenie bolo dobrým technickým prínosom k udržaniu základných funkcií integrovaného riadenia hraníc ukrajinských inštitucionálnych partnerov. Grant umožnil získať väčšie spôsobilosti, čo slúžilo ako príprava na obnovené spoločné operačné činnosti, a to najmä na západných hraniciach krajiny,

Pokračovalo sa v spoločnom hliadkovaní s pohraničnými službami niektorých členských štátov EÚ.

Ukrajina v júni 2023 prijala dva nové zákony o migrácii, ktorými sa okrem iného aktualizovali postupy udeľovania a odnímania povolení na pobyt, ako aj sankcie za neoprávnený pobyt.

Vzhľadom na to, že vzdušný a námorný prístup na Ukrajinu je obmedzený a na celom jej území vrátane hraníc platí stanné právo, legálna aj neoprávnená migrácia na územie Ukrajiny, z územia Ukrajiny alebo cez neho sa obmedzila. V roku 2023 bolo na hraniciach s Ukrajinou zachytených celkovo 5 467 neoprávnených migrantov (12 094 v roku 2022) a 3 389 neoprávnených migrantov bolo odhalených na území Ukrajiny (5 062 v roku 2022); medzi migrantmi odhalenými na území Ukrajiny bolo 45 % občanov z Ruska, Azerbajdžanu a Moldavska.

Ukrajina pokračovala v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a naďalej sa zapájala do vykonávania spoločného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v snahe riešiť riziká obchodovania s ľuďmi a podporiť prípadné obete medzi tými, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine. Ukrajina sa aktívne zúčastňuje na pravidelných zasadnutiach siete EÚ združujúcej národných koordinátorov a spravodajcov a podieľa sa na spolupráci v oblasti presadzovania práva a justičnej spolupráci s členskými štátmi a agentúrami EÚ. V roku 2024 sa podieľala na 19 operačných akciách organizovaných v rámci platformy EMPACT a bola súčasťou niekoľkých spoločných vyšetrovacích tímov na boj proti organizovaným zločineckým skupinám zapojeným do obchodovania s ľuďmi. V dôsledku hospodárskych ťažkostí a ruskej vojenskej agresie sú ukrajinskí štátni príslušníci naďalej zraniteľní voči obchodovaniu s ľuďmi; opatrenia stanovené v spoločnom pláne boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa preto musia ďalej uplatňovať.

Spolupráca medzi Ukrajinou a agentúrou Frontex je zložená na dohode o pracovných podmienkach, ktorá sa podpísala v roku 2007. Agentúra Frontex v roku 2023 pokračovala v poskytovaní príslušného poradenstva v rámci svojho mandátu, pričom ukrajinským orgánom pomohla reagovať na naliehavú potrebu budovania kapacít a na proces úvah týkajúci sa nového viacročného rámca integrovaného riadenia hraníc.

V roku 2023 sa neuskutočnili žiadne zasadnutia spoločného readmisného výboru EÚ a Ukrajiny. Rozvoj spolupráce s členskými štátmi EÚ v oblasti readmisie však pokračoval aj v roku 2023 a podpísali sa vykonávacie protokoly s Rumunskom a Lotyšskom.

Ukrajina pokračovala v spolupráci s organizáciami IOM, ICMPD a UNHCR.

Ukrajina naďalej posudzovala žiadosti o azyl. Od komplexnej ruskej invázie, ktorá sa uskutočnila 24. februára 2022, sa však počet žiadostí výrazne znížil; v roku 2021 bolo podaných 1 198 žiadostí, ale v roku 2022 ich bolo iba 205 a v roku 2023 iba 109. Počet kladných rozhodnutí sa znížil zo 157 v roku 2021 na 46 v roku 2022 a 53 v roku 2023. Ku koncu roka 2023 žilo na Ukrajine 2 520 uznaných utečencov alebo osôb s doplnkovou ochranou.

4. Monitorovanie trendov v oblasti migrácie, dočasnej ochrany, žiadostí o medzinárodnú ochranu a readmisie

Po aktivácii smernice o dočasnej ochrane[19] v roku 2022 je k 5. novembru 2024 **odhadovaný počet aktívnych registrácií pre dočasnú ochranu** v 27 členských štátoch, Nórsku, na Islande a vo Švajčiarsku podľa údajov nahraných na platformu dočasnej ochrany a sprostredkovaných cez sieť

[19] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana, ST/6846/2022/INIT (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1 – 6).

Blueprint **4 569 496,** z toho **4 424 322** v **členských štátoch EÚ**. Na platforme bolo zaznamenaných 436 095 neaktívnych registrácií. Nemecko, Poľsko a Česko sú naďalej členskými štátmi, v ktorých sa nachádza najvyšší počet osôb s poskytnutou dočasnou ochranou (1,13 milióna v Nemecku, takmer 1 milión v Poľsku a skoro 400 000 v Česku).[20] V roku 2023 sa prijalo 1 056 020 rozhodnutí, ktorými sa udelila dočasná ochrana v EÚ, čo zodpovedá jednej štvrtine počtu rozhodnutí prijatých v roku 2022.[21]

V roku 2023 dosiahol počet ukrajinských žiadateľov o medzinárodnú ochranu v členských štátoch 16 145, čo je o 46 % viac ako v roku 2022 (29 790). Miera uznaných žiadostí sa v roku 2023 nezmenila (88 %).

Počet štátnych príslušníkov Ukrajiny, ktorí v roku 2023 neoprávnene prekročili hranicu EÚ, sa znížil o 11 % (4 579 v roku 2023 v porovnaní s počtom 5 148 v roku 2022). Počet štátnych príslušníkov Ukrajiny, v prípade ktorých sa v roku 2023 zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v EÚ, bol 40 815 (v roku 2022 to bol počet 43 360, čo predstavuje pokles o 6 %). Počet odopretí vstupu štátnym príslušníkom Ukrajiny sa znížil o 37 %, a to z 28 795 v roku 2022 na 18 235 v roku 2023.

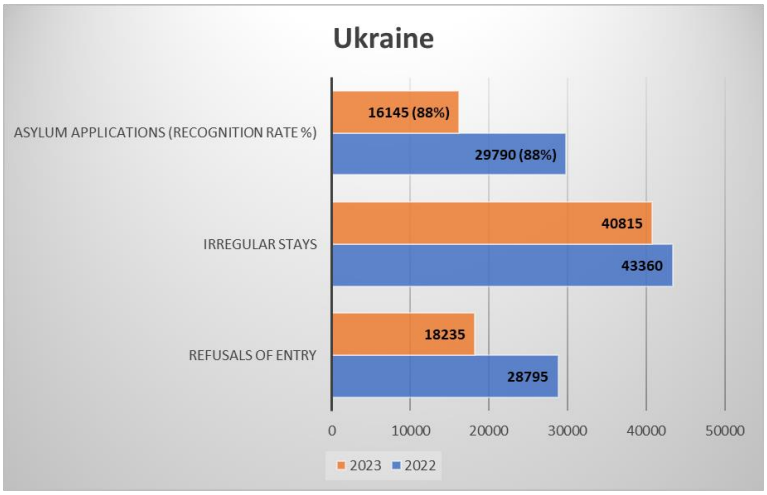

Zdroj: Eurostat

5. Verejný poriadok a bezpečnosť

V máji 2023 Ukrajina prijala komplexný strategický plán reformy celého sektora presadzovania práva na roky 2023 – 2027, ktorý obsahuje ambiciózne ciele. V septembri a októbri 2023 Ukrajina prijala revidované právne predpisy zamerané na boj proti prianiu špinavých peňazí. V decembri 2023 Ukrajina prijala nové právne predpisy zamerané na boj proti pašovaniu tovaru a vyhýbaniu sa plateniu spotrebných daní/ciel; obzvlášť vážnym problémom v tejto oblasti je podľa ukrajinských orgánov pašovanie tabaku. V auguste 2024 Ukrajina prijala akčný plán, pomocou ktorého sa bude vykonávať komplexná stratégia reformy sektora presadzovania práva.

V roku 2023 pokračovala spolupráca s EÚ v boji proti organizovanej trestnej činnosti, a to aj prostredníctvom piatich spoločných vyšetrovacích tímov s členskými štátmi EÚ; osem ďalších spoločných vyšetrovacích tímov s členskými štátmi EÚ vzniklo začiatkom roka 2024. Intenzívna spolupráca sa uskutočňovala aj v rámci platformy EMPACT (122 operačných akcií). Pokračovala spolupráca s EÚ prostredníctvom Europolu, pričom prebehla výmena viac ako 28 000 správ cez aplikáciu SIENA a uskutočnili sa mnohé operačné akcie proti rôznym trestným činnostiam, ako je

20 Štatistické údaje | Eurostat (europa.eu).
21 Štatistické údaje | Eurostat (europa.eu).

počítačová kriminalita (vrátane podvodov s virtuálnymi menami), pašovanie drogových prekurzorov, prevádzačstvo, obchodovanie s ľuďmi a nedovolené obchodovanie so strelnými zbraňami.

Vynaložilo sa úsilie na zlepšenie registrácie zbraní a kontroly ich distribúcie; v júni 2023 sa uviedol do prevádzky jednotný register zbraní.

Kabinet ministrov schválil 5. júla 2024 návrh právneho predpisu vypracovaný ministerstvom vnútra s cieľom vytvoriť koordinačné centrum, ktoré by bolo zamerané na boj proti nedovolenému šíreniu strelných zbraní, ich komponentov a munície a slúžilo by ako dočasný konzultačný a poradný orgán v rámci kabinetu ministrov. Medzi hlavné ciele tohto centra patrí koordinácia činností rôznych štátnych agentúr zapojených do distribúcie strelných zbraní, uľahčenie výmeny informácií a vypracovanie právnych predpisov založených na medzinárodných najlepších postupoch. Táto iniciatíva je v súlade s odporúčaniami Európskej komisie, ktoré sú uvedené v balíku rozširovania z roku 2023.

Medzi EÚ a Ukrajinou existuje v tejto oblasti takisto operačná spolupráca, a to aj vo forme pracovnej skupiny, ktorá funguje v rámci skupiny európskych expertov na strelné zbrane (EFE) a pozostáva z Ukrajiny, piatich členských štátov EÚ a Europolu. EÚ poskytovala odbornú prípravu a expertné poradenstvo v rámci poradnej misie EUAM. Otázku nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami a inými ručnými a ľahkými zbraňami (RĽZ) rieši od roku 2019 EUAM, a to aj prostredníctvom projektu, ktorý realizuje organizácia OBSE (projekt s názvom Na podporu ukrajinskej snahy bojovať proti nedovolenému obchodovaniu so zbraňami, s muníciou a výbušninami). Projekt vychádza zo stratégie EÚ pre RĽZ z roku 2018 a posilňuje kapacity Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny, Ministerstva vnútra Ukrajiny a Štátnej finančnej správy/Štátnej colnej správy Ukrajiny v boji proti nedovolenému obchodovaniu so zbraňami, s muníciou a výbušninami na Ukrajine. O obchodovaní so strelnými zbraňami sa diskutuje aj v rámci dialógu o vnútornej bezpečnosti medzi EÚ a Ukrajinou, a to od roku 2023 po tom, ako Ukrajina získala štatút kandidátskej krajiny.

V súlade so Stratégiou EÚ proti nedovoleným strelným zbraniam, ručným a ľahkým zbraniam a ich munícii z roku 2018 EÚ nepretržite spolupracuje s Ukrajinou v snahe zabrániť odklonu strelných zbraní a RĽZ, ich munície a výbušnín. EÚ sa pri riešení rizika nedovoleného obchodovania s RĽZ a ich muníciou angažuje v týchto oblastiach: a) poskytovanie podpory rozhodnutiami Rady v rámci prebiehajúcej SZBP, ktoré vykonáva organizácia OBSE, stredisko SEESAC v rámci programu UNDP a spoločnosť Conflict Armament Research; b) vykonávanie zoznamu EÚ týkajúceho sa opatrení na boj proti odklonu strelných zbraní a iných RĽZ v kontexte útočnej vojny Ruska proti Ukrajine; c) monitorovanie konečného využitia vojenskej pomoci, ktorá sa poskytuje v rámci Európskeho mierového nástroja. EÚ okrem toho spolupracuje s Ukrajinou a medzinárodnými partnermi v rámci dialógu o vnútornej bezpečnosti medzi EÚ a Ukrajinou; v rámci stretnutí skupiny Quad + EÚ s Ukrajinou; v rámci skupiny riaditeľov G7 pre nešírenie zbraní a v rámci pravidelných dialógov s tretími krajinami o kontrole konvenčného zbrojenia.

Pokiaľ ide o boj proti pašovaniu drog, stratégia štátnej politiky v oblasti drog na roky 2023 – 2030 zatiaľ nebola prijatá. Ukrajina pokračovala v medzinárodnej spolupráci v tejto oblasti s agentúrou EUDA na základe pracovnej dohody z roku 2022, ako aj v rámci projektu EU4MD II, Europolu, misie EUBAM a platformy EMPACT.

V boji proti počítačovej kriminalite (najmä krádež finančných prostriedkov podvodným konaním a/alebo hackovaním) Ukrajina intenzívne spolupracovala nielen s členskými štátmi EÚ, Europolom a Eurojustom, ale aj s agentúrami USA a tretími krajinami (napr. s Gruzínskom).

V dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine čelil justičný systém bezprecedentnému množstvu prípadov spojených s vojnovými zločinmi a so zločinmi proti ľudskosti. Jedným z dôsledkov bolo zriadenie koordinačného centra na podporu obetí a svedkov v apríli 2023. Ďalším z dôsledkov ruskej vojenskej agresie bol zvýšený počet sabotážnych a teroristických činov (187 v roku 2023), konkrétne zameraných na ukrajinskú kritickú infraštruktúru, čo ďalej zaťažilo zdroje orgánov presadzovania práva a bezpečnosti, ako aj zdroje celého súdneho systému.

V boji proti korupcii Ukrajina naďalej uplatňovala protikorupčnú stratégiu na roky 2021 – 2025 a štátny protikorupčný program na roky 2023 – 2025. V auguste 2023 sa prijala stratégia vymáhania majetku na roky 2023 – 2025 a akčný plán na jej vykonávanie vláda prijala v auguste 2024.

V decembri 2023 sa prijal nový zákon o posilnení inštitucionálnej kapacity Národného protikorupčného úradu Ukrajiny (NABU), vďaka čomu sa zvýšil počet zamestnancov tohto úradu zo 700 na 1 000. Na druhej strane, napriek odporúčaniu uvedenému v predchádzajúcich správach v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa stále nedosiahol žiadny pokrok, pokiaľ ide o vytvorenie spôsobilostí v oblasti nezávislého odpočúvania zo strany úradu NABU. V júli 2023 podpísal úrad NABU dohodu o spolupráci s Európskou prokuratúrou.

Dňa 1. januára 2024 sa prijal zákon o posilnení nezávislosti Špecializovanej protikorupčnej prokuratúry (SAPO); úrad SAPO tak získal postavenie samostatného právneho subjektu nezávislého od generálnej prokuratúry a vymedzil sa postup výberového konania na obsadzovanie administratívnych funkcií na úrade SAPO, ako aj funkcií prokurátorov vrátane vedúceho úradu SAPO.

V marci 2023 Ukrajina vykonala zmenu právnych predpisov týkajúcich sa výberu a prípravy prokurátorov, pričom zlepšila mechanizmus náboru a disciplinárnych konaní.

Medzi ďalšie legislatívne opatrenia súvisiace s bojom proti korupcii, ktoré sa prijali v roku 2023, patria niektoré zmeny právnych predpisov zameraných na reguláciu financovania politických strán a volebných kampaní a na obnovenie povinnosti oznamovať financovanie politických strán, ako aj zmeny týkajúce sa obnovenia majetkových priznaní verejných činiteľov.

V roku 2023 začal úrad NABU 257 vyšetrovaní (v porovnaní s počtom 187 v roku 2022). Na základe výsledkov vyšetrovaní úradu NABU a pod procesným vedením úradu SAPO bolo v roku 2023 podaných 100 obžalôb na vyšší protikorupčný súd (v porovnaní s počtom 54 v roku 2022); súd vyniesol 44 právoplatných odsudzujúcich rozsudkov, a to aj voči štyrom sudcom, jednému poslancovi, dvom námestníkom ministrov a jednému štátnemu zamestnancovi najvyššej kategórie (A).

V júni 2024 nadobudol účinnosť zákon, ktorým sa revidoval právny základ Úradu pre hospodársku bezpečnosť Ukrajiny a ktorým sa vytvoril otvorený, transparentný a konkurenčný postup, pokiaľ ide o výber manažmentu a zamestnancov, preverovanie zamestnancov, ako aj nezávislý audit výkonnosti, čím sa prispelo k posilneniu zodpovednosti, integrity a profesionality v boji proti hospodárskej trestnej činnosti.

6. Vonkajšie vzťahy a základné práva

Dodržiavanie základných práv je vo všeobecnosti zabezpečené, pričom Ukrajina preukázala odhodlanosť chrániť tieto práva a dosiahnuť vyšší súlad s normami EÚ, a to napriek obmedzeniam spôsobeným prebiehajúcou vojnou a stanným právom. Stanné právo viedlo k určitým obmedzeniam

práv a slobôd, ktoré však do značnej miery zodpovedali bezpečnostnej situácii a spravidla sa uplatňovali opatrne.

Ukrajina významne pokročila smerom k ratifikácii Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu prijatím zákona o ratifikácii Rímskeho štatútu a vykonala kroky potrebné na zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov s medzinárodnými záväzkami.

Ukrajina pokračuje v realizácii projektu Rady Európy na boj proti nenávistným prejavom na Ukrajine na roky 2023 – 2025. Cieľom tohto projektu je posilniť vnútroštátne právne prostriedky nápravy proti diskriminácii a nenávisti a zároveň zlepšiť formy odškodnenia obetí.

V nadväznosti na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor) prijala Ukrajina v máji 2024 zmeny kódexu správnych deliktov s cieľom zosúladiť právne predpisy, ktoré sú zamerané na prevenciu domáceho násilia a boj proti nemu, s uvedeným dohovorom.

V dôsledku komplexnej ruskej invázie a zámerných útokov na civilné osoby a civilnú infraštruktúru sa počet osôb so zdravotným postihnutím medzi vojakmi a civilistami naďalej zvyšuje. Ukrajina v júni 2023 prijala nový zákon o registrácii osôb so zdravotným postihnutím, ktoré potrebujú pomoc prostredníctvom špecializovaných fondov. S novým zákonom súviselo fiškálne úsilie o poskytnutie finančnej pomoci osobám so zdravotným postihnutím.

Ukrajina 8. decembra 2023 zmenila právne predpisy zamerané na národnostné menšiny a zaviedla podstatné zmeny v zákonoch o národnostných menšinách (spoločenstvách), o médiách, o štátnom jazyku, o publikovaní, ako aj o vzdelávaní, po ktorých nasledovalo niekoľko vykonávacích právnych predpisov, plánov a metodík.

V dôsledku ruskej útočnej vojny je na Ukrajine 3,7 milióna vnútorne vysídlených osôb. Ukrajina v apríli 2023 prijala stratégiu štátnej politiky v oblasti vnútorného vysídlenia a sprievodný akčný plán na roky 2023 – 2025. Medzi hlavné ciele, okrem bývania a zamestnania, patrí zabezpečenie neprerušovaného vzdelávania detí z vysídlených rodín.

7. Odporúčania

Celkovo Ukrajina naďalej plní požiadavky týkajúce sa liberalizácie vízového režimu a prijala opatrenia na zohľadnenie niektorých predošlých odporúčaní Komisie. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, ak je to v súčasnej situácii možné. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Ukrajiny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziko z hľadiska neoprávnenej migrácie alebo bezpečnosti.

b) Ďalej posilňovať úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti s osobitným zameraním na boj proti pašovaniu strelných zbraní a drog, boj proti obchodovaniu s ľuďmi a finančný rozmer organizovanej trestnej činnosti, a to napriek výzvam spojeným s vojnou.

c) Ďalej posilňovať protikorupčný rámec a zabezpečiť, aby protikorupčné inštitúcie boli úplne nezávislé a schopné prinášať reálne a významné výsledky, a to aj vzhľadom na dlhodobé úsilie o rekonštrukciu.

KOSOVO

Komisia začala s Kosovom dialóg o liberalizácii vízového režimu 19. januára 2012 a 14. júna 2012 predložila plán liberalizácie vízového režimu[22], v ktorom uviedla legislatívne a iné opatrenia, ktoré malo Kosovo prijať a vykonať. Následne Komisia prijala štyri správy, v ktorých sa posudzoval pokrok Kosova[23]. Dňa 4. mája 2016 Komisia navrhla Rade a Európskemu parlamentu[24], aby Kosovu zrušili vízovú povinnosť. Po tom, ako Kosovo splnilo dve požiadavky, ktoré zostávali otvorené, [25]Komisia 18. júla 2018[26] potvrdila, že Kosovo splnilo všetkých 95 kritérií stanovených v pláne a navrhla liberalizáciu vízového režimu pre Kosovo.

Po rokovaniach medzi Európskym parlamentom a Radou sa 19. apríla 2023[27] prijalo nariadenie (EÚ) 2023/850, ktorým sa zmenilo nariadenie (EÚ) 2018/1806 presunutím Kosova z časti 2 prílohy I do časti 4 prílohy II k uvedenému nariadeniu. Oslobodenie od vízovej povinnosti sa začalo uplatňovať 1. januára 2024 a vzťahuje sa na držiteľov biometrických pasov vydaných Kosovom v súlade s normami Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO).

Od dokončenia plánu liberalizácie vízového režimu v roku 2018 Kosovo pokračovalo v prijímaní a vykonávaní právnych predpisov v oblastiach, na ktoré sa plán vzťahuje, a do značnej miery dodržiavalo normy EÚ a medzinárodné normy v súlade s kritériami uvedenými v pláne.

1. Zosúladenie vízovej politiky

Kosovo má bezvízový režim so 16 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Bahrajn, Belize, Eswatini, Fidži, Guyana, Jordánsko, Katar, Kuvajt, Lesotho, Malawi, Maldivy, Omán, Papua-Nová Guinea, Saudská Arábia, Svätý Tomáš a Princov ostrov a Turecko. Kosovo v auguste 2024 obnovilo vízovú povinnosť pre štátnych príslušníkov Botswany, Namíbie a Južnej Afriky.

Ako sa uvádza v preambule nariadenia, ktorým sa Kosovu udelil bezvízový štatút[28], na zabezpečenie toho, aby bola migrácia dobre riadená, a na zaistenie bezpečného prostredia by sa Kosovo malo usilovať o ďalšie zosúladenie svojej vízovej politiky s vízovou politikou EÚ. Nedostatočné zosúladenie vízovej politiky Kosova s vízovou politikou EÚ prispieva k zvýšenému riziku neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu.

Kosovo sa v rámci svojho programu reforiem podľa plánu rastu zaviazalo k ďalšiemu zosúladeniu so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by minimálnym dočasným opatrením, ktoré sa od Kosova očakáva, bolo prísnejšie preverovanie

---

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_12_605

23 COM(2013) 66 final, COM(2014) 488 final, COM(2015) 906 final, doplnená pracovným dokumentom SWD(2015) 706 final, a COM(2016) 276 final.

24 COM(2016) 277 final.

25 Ratifikácia dohody o demarkácii hraníc s Čiernou Horou (21. marca 2018) a vytvorenie a posilnenie stabilného súhrnu výsledkov, pokiaľ ide o vyšetrovania a konečné rozhodnutia súdu vo veciach organizovanej trestnej činnosti a korupcie.

26 COM(2018) 543 final.

27 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/850 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1806 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti [Kosovo (Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.)]

28 Tamže, odôvodnenie 6.

bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Zabezpečenie dokladov vrátane biometrie

Kosovo vydáva strojovo čitateľné biometrické osobné cestovné doklady v súlade s normami ICAO a EÚ upravujúcimi ochranné prvky a biometriu v cestovných dokladoch. Strojovo čitateľné biometrické osobné cestovné doklady sa vydávajú od roku 2011. Platnosť posledného nebiometrického cestovného pasu, ktorý bol vydaný v roku 2011, sa skončila v roku 2021. V obehu už teda nie sú žiadne platné nebiometrické cestovné pasy. Jeden členský štát uviedol, že hoci nový základný cestovný doklad vydávaný Kosovom (biometrický s čipom) má dobré ochranné prvky, doklady sa personalizujú pomocou technológie atramentovej tlače, čím sa uľahčuje ich falšovanie.

Kosovo v roku 2023 začalo dve iniciatívy na zlepšenie zabezpečenia dokladov: po prvé, vláda schválila nový zákon o preukazoch totožnosti a zaslala ho na schválenie parlamentu; po druhé, schválil sa nový administratívny pokyn na vydávanie preukazov totožnosti, čím sa zjednodušil postup podávania žiadostí a posilnili sa ochranné prvky preukazov totožnosti.

Kosovská polícia pravidelne informuje Interpol o stratených a odcudzených cestovných pasoch. V roku 2022 ohlásila Interpolu 4 440 odcudzených a stratených cestovných dokladov, zatiaľ čo v roku 2023 ich ohlásila 4 531.

3. Integrované riadenie hraníc, riadenie migrácie a azyl

Pokiaľ ide o riadenie hraníc, Kosovo v decembri 2023 schválilo nový zákon o kontrole hraníc v snahe dosiahnuť väčší súlad s príslušným *acquis* EÚ, konkrétne s Kódexom schengenských hraníc a so smernicami o vopred poskytovaných informáciách o cestujúcich a záznamoch o cestujúcich. Na svojich hraničných priechodoch Kosovo naďalej vykonáva integrované riadenie hraníc, ktoré sa v roku 2013 zlepšilo zriadením národného centra pre riadenie hraníc, ktorého úlohou je šíriť informácie a slúžiť ako spoločné multiagentúrne centrum pre analýzu rizík. Kosovo počas rokov 2009 – 2024 vypracovalo a schválilo tri po sebe nasledujúce stratégie integrovaného riadenia hraníc. V súčasnosti sa uplatňuje stratégia na roky 2020 – 2025.

Základom spolupráce s Kosovom je Dohoda o stabilizácii a pridružení medzi EÚ a Kosovom, ktorá nadobudla platnosť v roku 2016. Kosovo takisto podpísalo niekoľko dvojstranných dohôd týkajúcich sa riadenie hraníc so susednými krajinami, napríklad dohodu s Albánskom v roku 2018, ktorá sa týka spoločnej kontroly hraníc na hraničnom priechode Morine – Kukes.

Kosovo podpísalo dohodu o pracovných podmienkach s agentúrou Frontex v roku 2016. Odvtedy Kosovo úzko spolupracuje s agentúrou Frontex, keďže kosovské orgány ťažili z odborných znalostí príslušníkov agentúry Frontex v oblasti overovania dokladov a riadenia hraníc. Jedným z očakávaných výsledkov projektu s názvom Regionálna podpora EÚ na posilnenie kapacít bezpečnosti hraníc na západnom Balkáne je to, že Kosovo získa prístup k programom a vybaveniu na budovanie kapacít, zlepší národné koordinačné centrá a zosúladí svoju stratégiu integrovaného riadenia hraníc s európskou koncepciou a stratégiou integrovaného riadenia hraníc.

Pokiaľ ide o riadenie neoprávnenej migrácie, v decembri 2023 niekoľko dní pred tým, ako liberalizácia vízového režimu nadobudla účinnosť, Kosovo zaviedlo mechanizmus včasného varovania na monitorovanie migračných trendov, pokiaľ ide o občanov Kosova v schengenskom priestore.

Ministerstvo vnútra zrevidovalo akčný plán k migračnej stratégii, aby ho zosúladilo s najnovším vývojom v EÚ. Akčný plán sa schválil v júni 2024.

Pokiaľ ide o spoluprácu v oblasti readmisie, do roku 2022 Kosovo podpísalo readmisné dohody s 24 krajinami vrátane 20 členských štátov schengenského priestoru. V roku 2023 začalo Kosovo rokovať o dvojstranných readmisných dohodách s Lotyšskom, Litvou a Poľskom. Celkovo členské štáty uviedli, že spolupráca s Kosovom v oblasti readmisie je veľmi úzka. Jeden členský štát zdôraznil, že sú potrebné zlepšenia v súvislosti s určitými žiadosťami o readmisiu, ktoré sa od roku 2018 čoraz častejšie zamietajú, a to okrem iného z dôvodu chýbajúcej registrácie v biometrických databázach alebo nepresného registra obyvateľov.

Po spustení každoročnej výzvy agentúry Frontex zameranej na to, aby sa partnerské inštitúcie zo západného Balkánu zúčastnili ako pozorovatelia na stretnutiach pracovných skupín pre krajiny riadených agentúrou Frontex, Kosovo získalo štatút pozorovateľa v pracovných skupinách pre Alžírsko, Maroko a Irak.

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) a ministerstvo vnútra podpísali v marci 2022 plán spolupráce medzi Kosovom a agentúrou EUAA, pokiaľ ide o posilnenie azylového a prijímacieho systému v súlade so spoločnými normami azylového systému, ako aj s normami EÚ. V marci 2024 sa lehota na vykonanie plánu predĺžila o jeden rok, pričom sa zohľadnilo, že niektoré ciele stanovené v pláne sú stále relevantné.

4. Monitorovanie trendov v oblasti migrácie, dočasnej ochrany, žiadostí o medzinárodnú ochranu a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných občanmi Kosova v členských štátoch sa medzi rokmi 2022 a 2023 mierne znížil (o 4,5 %), pričom v roku 2022 bolo podaných 3 220 žiadostí v porovnaní s počtom 3 075 v roku 2023. Miera uznaných žiadostí na úrovni 14 % v roku 2022 klesla v roku 2023 na 10 %.

Členské štáty v roku 2023 informovali o 176 prípadoch neoprávneného prekročenia hraníc občanmi Kosova, čo predstavuje výrazné zlepšenie, keďže ide o 48 % menej než v roku 2022 (339), a rovnaký trend možno pozorovať pri počte občanov Kosova, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch – pokles o 13 % v porovnaní s rokom 2022 (z 5 025 v roku 2022 na 4 360 v roku 2023). Počet odopretí vstupu občanom Kosova v členských štátoch klesol v roku 2023 o 3 % (z 1 830 v roku 2022 na 1 780 v roku 2023), čo poukazuje na priaznivú zmenu trendu z predošlého roka.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných v roku 2023 (4 565) zostal v porovnaní s rokom 2022 stabilný (4 455), pričom ide o nepatrný nárast o 2 %. V roku 2023 bolo ohlásených 1 465 návratov občanov Kosova v porovnaní s počtom 1 540 v roku 2022 (pokles o 5 %). Rovnaký trend možno pozorovať pri miere návratu, ktorá sa znížila z 35 % v roku 2022 na 32 % v roku 2023.

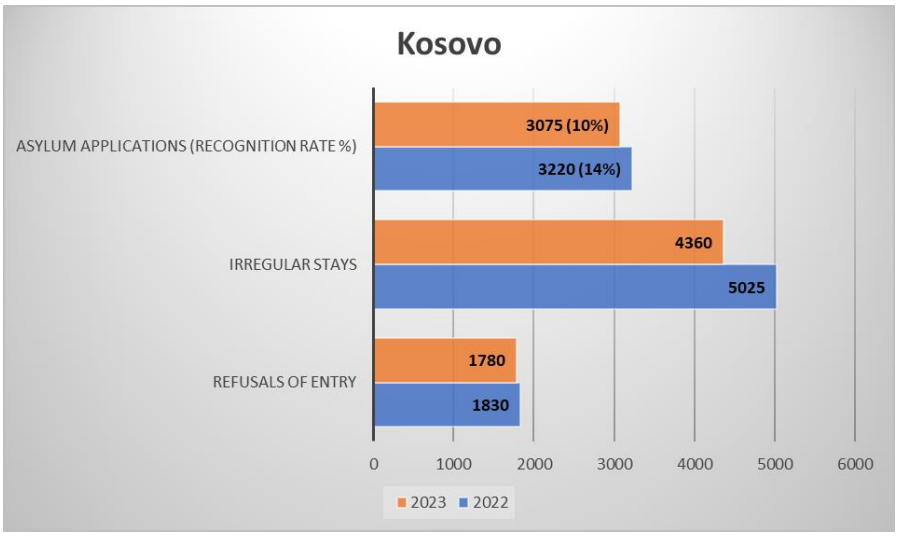

Zdroj: Eurostat

Keďže úplne údaje Eurostatu za rok 2024 budú k dispozícii až v polovici roka 2025, zatiaľ nemožno plne posúdiť vplyv nadobudnutia účinnosti liberalizácie vízového režimu na trendy v oblasti migrácie a azylu v schengenskom priestore.

Niektoré členské štáty však informovali o výraznom náraste neopodstatnených žiadostí o azyl podaných občanmi Kosova od začiatku roka 2024. V priebehu prvých siedmich mesiacov roka 2024 podali občania Kosova 3 905 žiadostí v členských štátoch EÚ (nárast o 108 % v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2023). V rámci iniciatív prijatých na riešenie tohto problému Kosovo a miestna skupina pre schengenskú spoluprácu začali diskusie s cieľom zaviesť mechanizmus výmeny informácií medzi orgánmi členských štátov (vrátane miestnych diplomatických misií) a kosovskými orgánmi na účely monitorovania trendov v oblasti neoprávnenej migrácie a azylu. Táto iniciatíva takisto zahŕňa opätovné spustenie kosovskej vnútornej komunikačnej kampane na informovanie o právach a povinnostiach vzťahujúcich sa na cestovanie do schengenského priestoru, ako aj dvojstrannú spoluprácu Kosova s najviac postihnutými členskými štátmi EÚ.

5. Verejný poriadok a bezpečnosť

EÚ od júna 2023 z dôvodu nedostatku ráznych krokov na zmiernenie napätia na severe Kosova zavádza voči Kosovu niekoľko opatrení, ktoré majú vplyv aj na finančnú podporu. Kosovo začalo v roku 2023 vykonávať zmeny, ktoré sa v roku 2022 zaviedli do právneho rámca v oblasti trestných a justičných vecí vrátane trestného zákona, trestného poriadku, zákona o agentúre pre prevenciu korupcie a zákona o priznaní, pôvode a kontrole majetku a darov. Kosovo v roku 2023 vykonalo ďalšie zmeny v trestnom zákone a trestnom poriadku. Týmito zmenami sa prispelo k ďalšiemu zosúladeniu právneho rámca Kosova s *acquis* EÚ v daných oblastiach. Kosovo takisto začalo pripravovať novú protikorupčnú stratégiu. Národná stratégia a akčný plán na predchádzanie terorizmu a boj proti nemu na roky 2023 – 2028 boli prijaté v júni 2023.

V októbri 2023 sa prijal zákon o špeciálnej prokuratúre, ktorý poskytuje najmä právny základ pre špeciálnu vyšetrovaciu jednotku v rámci kosovskej polície na podporu úradu špeciálneho prokurátora. Tento zákon je okrem toho základom pre spoločné vyšetrovanie tímy, pokiaľ ide o vyšetrovanie a stíhanie trestných činov, ktoré sú v kompetencii špeciálnej prokuratúry,

Spolupráca v oblasti bezpečnosti medzi Kosovom a EÚ sa opiera o pracovnú dohodu, ktorá bola podpísaná medzi Kosovom a Europolom v roku 2020 a ktorú dopĺňajú osobitné dohody o výmene utajovaných skutočností a použití kanálu aplikácie SIENA. Kosovo vyslalo do Europolu styčného

dôstojníka v marci 2023. Kosovská polícia sa takisto zapája do činností platformy EMPACT, pričom v rámci cyklu platformy na roky 2024 – 2025 Kosovo potvrdilo účasť na 12 operačných akčných plánoch a 70 operačných akciách. Orgány pokračovali vo vykonávaní dvojstrannej vykonávacej dohody s EÚ týkajúcej sa spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne.

Kosovo takisto zachováva pracovnú dohodu s Agentúrou Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL), ktorá bola podpísaná v roku 2017. Kosovo sa podieľa na činnostiach agentúry CEPOL, a to aj formou projektu financovaného z prostriedkov EÚ s názvom Partnerstvo krajín západného Balkánu proti trestnej činnosti a terorizmu.

Kosovo pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUDA na základe pracovnej dohody z roku 2020 aj v rámci projektu IPA8.

6. Základné práva

V ústavnom a právnom rámci Kosova sa vo všeobecnosti zaručuje ochrana základných práv a slobôd. Kosovo vymenovalo národného koordinátora pre domáce násilie a zriadilo ústredný sekretariát na boj proti rodovo podmienenému násiliu v súlade s Istanbulským dohovorom. Pokiaľ ide o boj proti rodovo podmienenému násiliu, Kosovo zaviedlo nový program na rehabilitáciu páchateľov a prijalo zmeny trestnoprávnych predpisov, ktorými sa zvýšili tresty a zaviedli sa záruky pri uplatňovaní práva. Zmenou trestného poriadku sa takisto vyriešili niektoré nedostatky súvisiace s dodržiavaním procesných lehôt a právnym zastupovaním. Zvyšné otázky, ktoré vyvolávajú znepokojenie, zahŕňajú oneskorenie a zdĺhavosť súdneho konania. Občiansky zákonník, ktorým by sa posilnila ochrana občianskych a základných práv, zatiaľ prijatý nebol.

Vláda prijala stratégiu ochrany a podpory práv spoločenstiev, ktorej cieľom je posilniť práva menšín. Niekoľko opatrení však nepriaznivo a neúmerne ovplyvnilo práva a životné podmienky menšinových komunít na severe Kosova, napríklad pokiaľ ide o vykonávanie vyvlastnenia bez dodržiavania právnych postupov, predpis centrálnej banky obmedzujúci platby v hotovosti v akejkoľvek inej mene než euro, ako aj zatvorenie srbských bánk, srbských poštových úradov a pobočiek poskytovateľov verejných služieb podporovaných Srbskom v Kosove, ktoré pôsobili mimo kosovského právneho rámca. Od Kosova sa očakáva, že zabezpečí existujúce mechanizmy na ochranu práv menšinových komunít a zlepší ich vykonávanie koordinovaným a dohodnutým spôsobom, pričom využije dialóg o normalizácii vzťahov so Srbskom sprostredkovaný EÚ. V rámci dlhoočakávaného rozhodnutia Kosovo vykonalo rozsudok ústavného súdu vo veci vlastníctva pôdy kláštora Deçan/Dečani.

V júli 2024 parlament prijal nový zákon o regulačnom orgáne pre médiá. Prispieva k posilneniu regulácie médií a výkonnosti regulačného orgánu. V zmenách prijatých parlamentom sa však neprejavila väčšina odporúčaní EÚ a iných medzinárodných partnerov. Pretrvávajú obavy, pokiaľ ide o nezávislosť, právomoci a financovanie regulačného orgánu, ako aj o jasnosť a primeranosť zákona. Opozícia predložila zákon na preskúmanie ústavnému súdu.

7. Odporúčania

Celkovo Kosovo naďalej plní požiadavky týkajúce sa liberalizácie vízového režimu. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Kosova so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Kosova očakáva, malo zaviesť prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti

alebo neoprávnenej migrácie, a to buď operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch), alebo pomocou vnútroštátnych právnych predpisov.

b) Pokračovať a posilňovať iniciatívy, ktoré sa nedávno začali v spolupráci s členskými štátmi s cieľom monitorovať neopodstatnené žiadosti o azyl podané občanmi Kosova v členských štátoch, a to aj posilnením osvetových kampaní na informovanie o pravidlách vzťahujúcich sa na cestovanie do schengenského priestoru a vykonávaním prísnejšieho preverovania pri odchodoch.

c) Naďalej vykonávať dvojstranné readmisné dohody, aby sa zachovala súčasná dobrá úroveň spolupráce, a vynaložiť snahu na uzavretie nových readmisných dohôd.

d) Naďalej vykonávať právny a politický rámec v justičných a trestných veciach.

e) Ďalej posilniť ochranu práv menšinových komunít a zlepšiť ich vykonávanie.

2. KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI VIAC AKO SEDEM ROKOV

ALBÁNSKO

1. Zosúladenie vízovej politiky

Albánsko má bezvízový režim s 13 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, pričom sedem z nich je trvalo oslobodených od vízovej povinnosti (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Čína, Kazachstan, Kuvajt a Turecko) a šesť z nich je sezónne oslobodených od vízovej povinnosti pri vstupe do Albánska (Bahrajn, Katar, Omán, Saudská Arábia a Thajsko v období od 16. marca do 31. decembra 2024 a Indonézia v období od 1. apríla do 31. decembra 2024). Okrem toho štátni príslušníci tretích krajín, ktorí majú povolenie na pobyt v Spojených arabských emirátoch s platnosťou desať rokov, ktoré má v čase vstupu platnosť aspoň jeden rok, majú takisto bezvízový vstup do Albánska.

V apríli 2023 Albánsko odstránilo zo zoznamu krajín sezónne oslobodených od vízovej povinnosti Rusko, Indiu a Egypt. V marci 2024 však do zoznamu pridalo Indonéziu. V máji 2024 Albánsko čiastočne pozastavilo bezvízový styk s Bieloruskom pre držiteľov diplomatických a služobných pasov. Daný bezvízový režim však platí pre všetkých bieloruských držiteľov bežných cestovných pasov. V júli 2024 Albánsko pozastavilo bezvízový režim s Guyanou pre všetkých držiteľov cestovných pasov.

Nedostatočné zosúladenie vízovej politiky Albánska s vízovou politikou EÚ prispieva k zvýšenému riziku neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu. Komisia od Albánska očakáva ďalší pokrok v zosúladení vízovej politiky. Albánsko sa v rámci svojho programu reforiem podľa plánu rastu zaviazalo k ďalšiemu zosúladeniu so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by užitočným dočasným minimálnym opatrením bolo prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Albánska v členských štátoch sa medzi rokmi 2022 a 2023 znížil o 30 %, pričom v roku 2023 bolo podaných 9 100 žiadostí v porovnaní s počtom 13 020 v roku 2022. Miera uznaných žiadostí na úrovni 9 % v roku 2022 sa v roku 2023 mierne zvýšila (10 %).

Členské štáty v roku 2023 informovali o 639 prípadoch neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Albánska, čo je o 14 % menej než v roku 2022 (746). Rovnaký trend možno pozorovať pri počte štátnych príslušníkov Albánska, v prípade ktorých sa v roku 2023 zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch (32 975), pričom v porovnaní s rokom 2022 (38 930) ide o pokles o 15 %. Počet odopretí vstupu albánskym štátnym príslušníkov v členských štátoch v roku 2023 klesol o 12 % (z 15 265 v roku 2022 na 13 440 v roku 2023).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných v roku 2023 (17 415) sa v porovnaní s rokom 2022 znížil o 28 % (24 165). V roku 2023 bolo nahlásených 8 235 návratov albánskych štátnych príslušníkov v porovnaní s počtom 10 020 v roku 2022 (pokles o 18 %). Miera návratu sa mierne zvýšila zo 41 % v roku 2022 na 47 % v roku 2023, čo znamená, že priaznivý trend z predošlých rokov pokračuje.

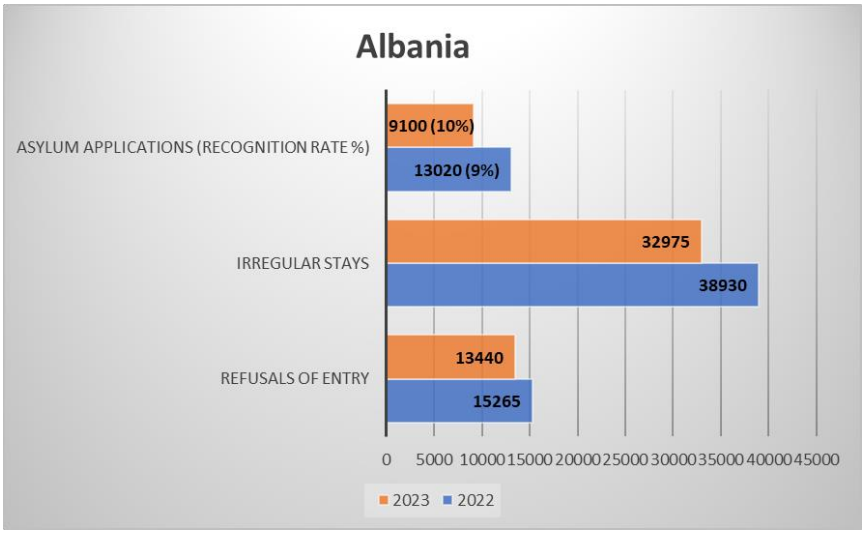

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Albánsko sa naďalej priaznivo zapájalo do vykonávania akčného plánu EÚ pre západný Balkán. Albánsko pokračovalo vo vykonávaní medzisektorovej stratégie integrovaného riadenia hraníc na roky 2021 – 2027 a príslušného akčného plánu na roky 2021 – 2023. V máji 2024 Albánsko takisto prijalo novú národnú stratégiu v oblasti migrácie na roky 2024 – 2030 a príslušný akčný plán na roky 2024 – 2026. Práca na týchto iniciatívach bola zameraná na zvýšenie spôsobilostí v oblasti riadenia migrácie, ako aj na medziinštitucionálnu a medzinárodnú spoluprácu, pričom sa v danej oblasti realizovalo šesť projektov.

Pokiaľ ide o migráciu a riadenie hraníc, spoločné operácie sa vykonávajú s Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex). Albánsko podpísalo 15. septembra 2023 novú dohodu o štatúte, ktorá nadobudla platnosť v júni 2024 a umožnila agentúre Frontex vyslať ďalších príslušníkov stáleho zboru európskej pohraničnej a pobrežnej stráže na albánske hranice s krajinami mimo EÚ, a to navyše k tým, ktorí už boli nasadení od rokov 2019 a 2021 na albánskej pozemnej hranici s Gréckom a námornej hranici s Talianskom. Celkovo členské štáty informovali o úzkej spolupráci s Albánskom. V Tirane pôsobí styčný dôstojník agentúry Frontex s regionálnym mandátom vzťahujúcim sa na Albánsko, Kosovo a Severné Macedónsko.

V oblasti readmisie Albánsko naďalej vykonávalo dohodu o readmisii medzi EÚ a Albánskom, ako aj dvojstranné readmisné dohody. Spracovalo sa 407 žiadostí o readmisiu albánskych občanov z členských štátov EÚ (t. j. o 33 viac než v roku 2022). Celkovo sa uviedlo, že spolupráca Albánska s členskými štátmi v oblasti readmisie bola uspokojivá. Iba dva členské štáty uviedli, že hoci úsilie v oblasti návratov sa zvýšilo, na zlepšenie úrovne spolupráce bude možno potrebne vynaložiť ďalšie úsilie.

Členské štáty v roku 2023 nevyžadovali žiadnu ďalšiu pomoc od agentúry Frontex pri identifikácii a získavaní cestovných dokladov v súvislosti s predpokladanými štátnymi príslušníkmi Albánska. V roku 2024 v nadväznosti na výzvu agentúry Frontex zameranú na to, aby sa krajiny západného Balkánu zúčastnili ako pozorovatelia na stretnutiach pracovných skupín pre krajiny riadených agentúrou Frontex, Albánsko získalo štatút pozorovateľa v pracovných skupinách pre Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Somálsko.

Albánsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUAA. Albánsky minister v októbri 2024 schválil druhý plán, ktorý predstavuje rámec pre túto spoluprácu a ktorý je určený na roky 2024 – 2027.

4. Opatrenia prijaté v súvislosti s neopodstatnenými žiadosťami o azyl

Albánsko nadviazalo na opatrenia, ktoré boli prijaté v roku 2022 a uvedené v šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti. Po prijatí medziinštitucionálneho akčného plánu na predchádzanie javu žiadania o azyl albánskymi občanmi v krajinách schengenského priestoru/EÚ v roku 2022 ho Albánsko začalo v roku 2023 vykonávať, pričom vychádzalo z predošlých kladných skúsenosti s riešením tohto javu. Albánsko takisto pokračovalo vo vykonávaní osobitného dvojstranného akčného plánu zameraného na riešenie otázky albánskych žiadateľov o azyl vo Francúzsku. Albánsko pokračovalo aj v posilňovaní kontrol albánskych občanov, ktorí prekračujú hranice svojho štátu pri ceste do schengenského priestoru. V rámci tohto úsilia sa osobitný dôraz kládol na kontrolu maloletých osôb cestujúcich do zahraničia vrátane notársky overených vyhlásení maloletých osôb na hraniciach.

Albánsko takisto naďalej vykonávalo akčný plán zameraný na riešenie problému maloletých Albáncov bez sprievodu v Taliansku.

Albánska hraničná a migračná polícia sa takisto zapojila do intenzívnej spolupráce a výmeny informácií s partnerskými orgánmi v regióne s cieľom riešiť otázku Albáncov, ktorí cestujú cez susedné krajiny so zámerom požiadať o azyl v EÚ, čím sa vyhýbajú podrobnému overovaniu, ktorému sa pri vycestovaní z Albánska podrobujú albánski občania.

5. Občianstvo pre investorov

V šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa uviedlo, že Albánsko v roku 2023 oznámilo rozhodnutie pozastaviť iniciatívu týkajúcu sa vytvorenia systému udeľovania občianstva investorom. Albánsko skutočne nezaviedlo systém udeľovania občianstva investorom a neinformovalo v tejto veci o žiadnom novom vývoji. Komisia bude túto záležitosť naďalej monitorovať.

6. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

V roku 2023 bolo Albánsko súčasťou 20 spoločných vyšetrovacích tímov, ktoré sa zameriavali na boj proti rôznym kategóriám organizovanej trestnej činnosti, najmä obchodovanie s drogami, pranie špinavých peňazí a počítačová kriminalita. Vo všeobecnosti bola spolupráca Albánska so všetkými zapojenými krajinami na dobrej úrovni. V boji proti organizovanej trestnej činnosti kládlo Albánsko osobitný dôraz na spoluprácu s orgánmi EÚ na presadzovanie práva, pričom posilňovalo a zintenzívňovalo spoluprácu s partnerskými štruktúrami na regionálnej aj medzinárodnej úrovni. Táto spolupráca bola založená na výmene policajných informácií v oblastiach vyšetrovania trestných činov súvisiacich s drogami, nedovoleným obchodovaním, praním špinavých peňazí, hospodárskou a finančnou trestnou činnosťou, počítačovou kriminalitou a so závažnou trestnou činnosťou, pričom informácie sa vymieňali najmä prostredníctvom kanálov Interpolu, Europolu a siete CARIN. Albánsko vyslalo v roku 2023 druhého styčného dôstojníka do Europolu.

Albánska štátna polícia v roku 2023 zintenzívnila výmenu informácií zvýšením počtu správ, ktoré si vymieňa v rámci sieťovej aplikácie SIENA s medzinárodnými partnermi.

Albánsko je naďalej najaktívnejšou treťou krajinou, ktorá sa zúčastňuje na platforme EMPACT Albánska štátna polícia je spoluzodpovedná za operačnú akciu s názvom Osobitná skupina pre prevádzačstvo na západnom Balkáne. Počas vykazovaného obdobia sa albánska štátna polícia zúčastnila na šiestich Spoločných akčných dňoch (JAD), ktoré boli zamerané na prevádzačstvo, obchodovanie s ľuďmi a nedovolené obchodovanie so zbraňami. Tieto operácie a výmeny informácií

s partnermi priniesli priaznivé výsledky v súvislosti so zadržaním a zatknutím páchateľov. O všetkých výsledkoch spoločných akčných dní bol informovaný Europol.

Spolupráca s agentúrou CEPOL sa uskutočňovala v rámci partnerstva krajín západného Balkánu na boj proti trestnej činnosti a terorizmu (WB PaCT). Počas roku 2023 sa na činnostiach agentúry CEPOL v rámci tohto projektu zúčastnilo 52 zamestnancov albánskej štátnej polície z odboru kriminálnej polície, odboru hraníc a migrácie a z riaditeľstva pre boj proti terorizmu.

Albánsko úspešne vykonalo opatrenia, ktoré boli uvedené v rámci piatich cieľov v spoločnom akčnom pláne boja proti terorizmu. Prvá polročná správa o vykonávaní za rok 2023 bola Komisii predložená v októbri 2023.

Albánsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUDA na základe pracovnej dohody z roku 2019 aj v rámci projektu IPA8.

7. Odporúčania

Albánsko prijalo opatrenia na splnenie väčšiny predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Albánska so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Albánska očakáva, malo zaviesť prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie, a to buď operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch), alebo pomocou vnútroštátnych právnych predpisov.

b) Naďalej realizovať a posilňovať iniciatívy na riešenie problému neopodstatnených žiadostí o azyl v EÚ, najmä pokiaľ ide o maloleté osoby bez sprievodu.

BOSNA A HERCEGOVINA

1. Zosúladenie vízovej politiky

Bosna a Hercegovina má bezvízový režim so siedmimi krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Azerbajdžan, Čína, Katar, Kuvajt, Rusko, Saudská Arábia (sezónne) a Turecko.

V záujme ďalšieho zosúladenia s vízovou politikou EÚ zaviedla Bosna a Hercegovina v septembri 2023 vízovú povinnosť pre občanov Bahrajnu a v marci 2024 pre občanov Ománu, čím sa skrátil zoznam jej bezvízových režimov, ktoré nie sú v súlade s vízovou politikou EÚ. Bosna a Hercegovina však zároveň obnovila pre občanov Saudskej Arábie sezónny trojmesačný bezvízový režim v období od júna do septembra 2024 na najviac 30 dní.

Nedostatočné zosúladenie vízovej politiky Bosny a Hercegoviny s vízovou politikou EÚ prispieva k zvýšenému riziku neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu. Komisia od Bosny a Hercegoviny očakáva ďalší pokrok v zosúladení vízovej politiky a prijatie prísnych záväzkov v rámci programu reforiem Bosny a Hercegoviny podľa plánu rastu. Do úplného zosúladenia je potrebným dočasným minimálnym opatrením prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2023 podali štátni príslušníci Bosny a Hercegoviny v členských štátoch 1 620 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo je o 28 % menej než v roku 2022 (2 245), a teda priaznivý trend poklesu od roku 2021 pokračuje. Miera uznaných žiadostí sa znížila z 8 % v roku 2022 na 6 % v roku 2023.

V roku 2023 členské štáty nahlásili 20 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Bosny a Hercegoviny na vonkajších hraniciach EÚ v porovnaní so 22 v roku 2022. Počet štátnych príslušníkov Bosny a Hercegoviny, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, klesol v roku 2023 o 23 %, pričom počet neoprávnených pobytov v roku 2023 bol 3 790 v porovnaní so 4 930 v roku 2022. Počet odopretí vstupu sa v roku 2023 značne znížil (o 24 %) z 5 265 prípadov v roku 2022 na 3 985 prípadov v roku 2023.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Bosny a Hercegoviny (2 430 v roku 2023 oproti počtu 2 885 v roku 2022) klesol o 16 % a počet osôb, ktoré sa vrátili (1 210 v roku 2023 oproti počtu 1 280 v roku 2022), klesol o 5 %. Miera návratu sa naďalej zvyšovala zo 44 % v roku 2022 na 50 % v roku 2023.

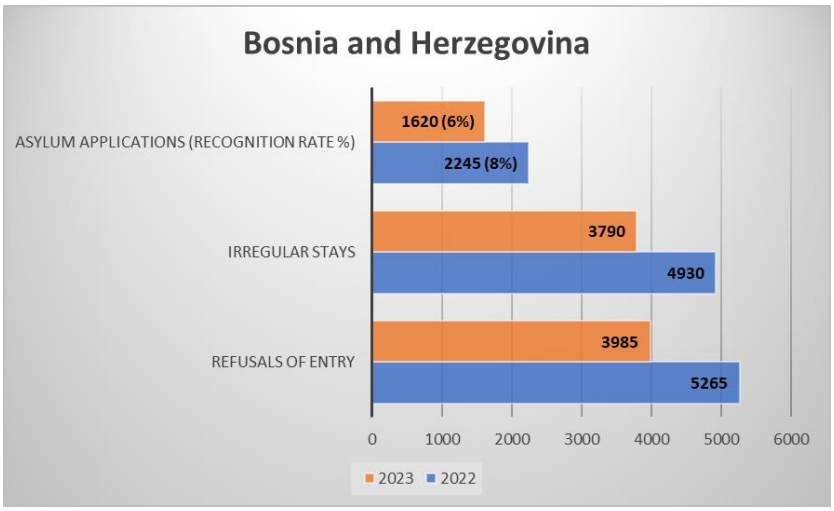

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

V septembri 2023 nadobudol účinnosť nový zákon o cudzincoch. Bosna a Hercegovina vykonáva akčný plán v oblasti migrácie a azylu na roky 2021 – 2025, ako aj stratégiu a akčný plán integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 – 2023. Nová stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2024 – 2029 zatiaľ nebola v polovici roka 2024 prijatá. Od polovice roka 2024 sa čaká na prijatie návrhu zákona o kontrole hraníc, ktorého cieľom je zosúladenie s *acquis* EÚ.

Vo februári 2024 sa začali rokovania medzi Bosnou a Hercegovinou a Európskou komisiou týkajúce sa dohody o štatúte v rámci agentúry Frontex, pričom sa skončili v septembri 2024. Dohoda bude čoskoro podpísaná. Styčný dôstojník agentúry Frontex, ktorý sídli v Belehrade, naďalej pôsobí aj pre Bosnu a Hercegovinu.

Bosna a Hercegovina pokračovala v celkovo úzkej spolupráci v oblasti readmisie na základe dohody s EÚ, ktorá sa v prípade väčšiny členských štátov vykonáva efektívnym spôsobom. Niektoré členské štáty upozornili na nedostatočnú spoluprácu zo strany Bosny a Hercegoviny v oblasti readmisie v roku 2023 (hoci od roku 2022 došlo k zlepšeniu), ktorej výsledkom bolo kladné spracovanie 55 % žiadostí.

Napriek všeobecnému poklesu prípadov neoprávneného prekročenia hraníc do EÚ cez západobalkánsku trasu bolo možné pozorovať rastúci trend v súvislosti s čiastkovou trasou z Bosny a Hercegoviny do Chorvátska, pričom za prvých deväť mesiacov roka 2024 sa tam vyskytlo približne o 30 % viac prípadov než za rovnaké obdobie roka 2023. V prvých deviatich mesiacoch roka 2024 sa takmer 90 % všetkých prípadov neoprávneného prekročenia hraníc na západobalkánskej trase vyskytlo pozdĺž tejto hranice. Po uzavretí čiastkovej trasy zo Srbska do Maďarska presunuli zločinecké siete svoje operácie na uvedenú trasu z Bosny a Hercegoviny do Chorvátska.

Počet neoprávnených migrantov, ktorých zachytili orgány Bosny a Hercegoviny v roku 2023, sa v porovnaní s rokom 2022 zvýšil o 25 %. Najpočetnejšie zastúpení boli občania Afganistanu, Maroka, Sýrie, Pakistanu, Turecka (vrátane tých, ktorí využívajú možnosť cestovať do Bosny a Hercegoviny bez víz), Bangladéša a Iránu.

Neoprávnenými príchodmi je obzvlášť ovplyvnené Chorvátsko, ktoré je jediným členským štátom hraničiacim s Bosnou a Hercegovinou. Chorvátsko intenzívne spolupracuje s Bosnou a Hercegovinou v oblasti riadenia hraníc, a to aj formou spoločných hliadok. Obe krajiny sú takisto súčasťou osobitnej skupiny ZeBRA podporovanej Europolom, ktorá sa zameriava na organizované zločinecké skupiny zapojené do prevádzačstva. Bosne a Hercegovine poskytli pomoc v oblasti migrácie a riadenia hraníc

aj ďalšie členské štáty EÚ, a to vrátane odbornej prípravy (napr. v oblasti použitia biometrie) a technických odborných znalostí v súvislosti s blížiacim sa zavedením systému vopred poskytovaných informácií o cestujúcich a záznamov o cestujúcich (API/PNR), ako aj databázy dokladov na zlepšenie odhaľovania falšovaných alebo pozmenených dokladov (prebieha príprava oboch systémov).

Bosna a Hercegovina pokračovala v plodnej spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre azyl (EUAA), hoci plán na roky 2024 – 2025 zatiaľ prijatý nebol.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Bosna a Hercegovina pokračovala v spolupráci s Europolom. V júni 2023 sa do prevádzky uviedlo kontaktné miesto a v júli bol do Haagu vyslaný styčný dôstojník. Ide o dôležitý krok. Bosna a Hercegovina odvtedy viac využíva produkty a služby Europolu, pričom sa uskutočňuje intenzívna výmena informácií cez komunikačný systém SIENA, a to najmä pokiaľ ide o boj proti obchodovaniu s drogami, finančnú trestnú činnosť, boj proti organizovanej trestnej činnosti, prevádzačstvo a predchádzanie terorizmu. Bosna a Hercegovina zvýšila svoju účasť v rámci platformy EMPACT a v roku 2023 sa zúčastnila na 12 operačných akciách. Prostredníctvom „priority strelných zbraní“ v rámci platformy EMPACT sa uskutočňovala intenzívna spolupráca v boji proti nedovolenému obchodovaniu so zbraňami a s muníciou. Pokračovala aj spolupráca s členskými štátmi EÚ prostredníctvom Interpolu.

Bosna a Hercegovina naďalej vykonávala stratégiu boja proti terorizmu na roky 2021 – 2026; akčné plány sa v roku 2023 prijali na všetkých úrovniach verejnej správy. Pokročilo sa vo vykonávaní dvojstrannej dohody s EÚ v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu.

Od novembra 2022 je zavedená stratégia boja proti terorizmu a násilnému extrémizmu, pričom akčné plány sa prijali v roku 2023. Vo februári 2024 prijala Bosna a Hercegovina zákon o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, čím sa zlepšili ustanovenia o posudzovaní rizík a vytvoril sa stály koordinačný orgán, ktorého cieľom je zosúladenie s *acquis* EÚ, a prijala aj posúdenie rizík pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v oblasti kryptoaktív a akčný plán na roky 2024 – 2027.

Bosna a Hercegovina pokračovala v spolupráci s agentúrou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Odporúčania

Bosna a Hercegovina prijala určité opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Bosny a Hercegoviny so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Bosny a Hercegoviny očakáva, mali zaviesť dodatočné bezpečnostné opatrenia vrátane prísnejšieho preverovania bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie, a to buď operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch), alebo pomocou vnútroštátnych právnych predpisov.

b) Čím skôr podpísať a ratifikovať dohodu o štatúte v rámci agentúry Frontex s EÚ.

c) Zlepšiť koordináciu riadenia hraníc a urýchlene riešiť otázku neoprávneného prekračovania hraníc na čiastkovej trase prechádzajúcej cez Bosnu a Hercegovinu.

MOLDAVSKÁ REPUBLIKA

1. Zosúladenie vízovej politiky

Moldavsko má bezvízový režim s 11 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuba, Rusko, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan.

V roku 2023 sa nijako nepokročilo smerom k ďalšiemu zosúladeniu s vízovou politikou EÚ, ale v apríli 2024 bola ukončená dohoda o bezvízovom styku medzi Moldavskom a Ekvádorom. Vo svojom príspevku k príprave tejto správy Moldavsko vyhlásilo, že do dátumu pristúpenia plne zosúladí svoju vízovú politiku s vízovou politikou EÚ.

Komisia očakáva, že Moldavsko dosiahne ďalší pokrok v zosúlaďovaní vízovej politiky. Do úplného zosúladenia by minimálnym dočasným opatrením, ktoré sa od Moldavska očakáva, bolo prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných moldavskými štátnymi príslušníkmi v členských štátoch sa medzi rokmi 2022 a 2023 znížil o 29 %, pričom v roku 2022 bolo podaných 8 385 žiadostí oproti počtu 5 945 v roku 2023. Miera uznaných žiadostí bola v roku 2023 na úrovni 3 % v porovnaní s 2 % v roku 2022.

V roku 2023 zostal počet pokusov moldavských štátnych príslušníkov o neoprávnené prekročenie vonkajších hraníc EÚ nízky (20), (29 v roku 2022). Počet moldavských štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa v roku 2023 znížil zo 45 835 na 40 170 (pokles o 12 %). Počet moldavských štátnych príslušníkov, ktorým sa v roku 2023 odoprel vstup do členských štátov, bol 9 805, čo je o 26 % viac než v roku 2022 (7 785).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných moldavským štátnym príslušníkom zostal v roku 2023 stabilný (9 120 v roku 2023 oproti počtu 9 125 v roku 2022), zatiaľ čo počet návratov sa zvýšil o 37,5 % (3 610 v roku 2023 oproti počtu 2 725 v roku 2022), čo prispelo k vyššej miere návratu, ktorá v roku 2023 dosiahla 40 %, v porovnaní s úrovňou 29 % v roku 2022.

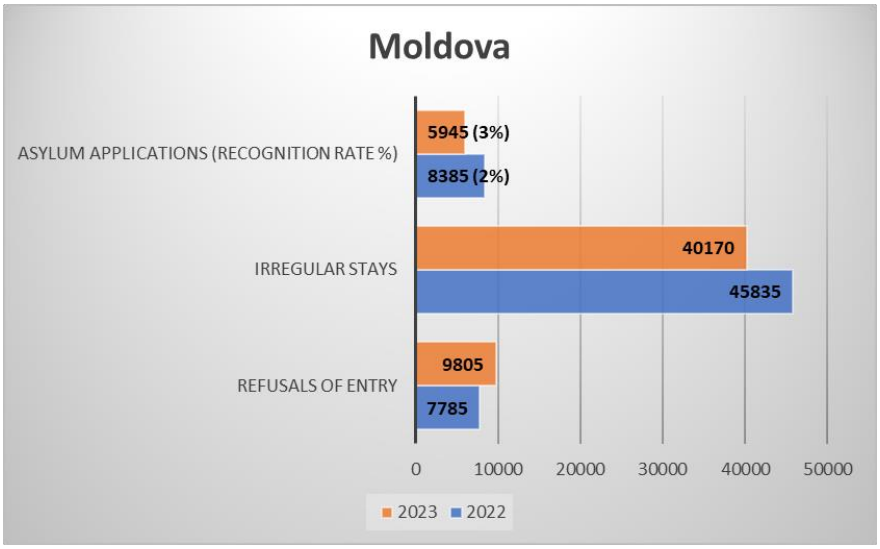

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Moldavsko naďalej podporovalo medzinárodnú spoluprácu v boji proti cezhraničnej trestnej činnosti v rámci platformy EMPACT. Moldavsko pokračovalo v úzkej spolupráci s rôznymi aktérmi EÚ – s agentúrami Frontex, Europol, CEPOL, EUDA a s hraničnou podpornou misiou Európskej únie pre Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM) – a to aj formou podporného centra EÚ pre vnútornú bezpečnosť a riadenie hraníc v Moldavsku.

Pokiaľ ide o riadenie hraníc, Moldavsko v roku 2023 naďalej posilňovalo spoluprácu s agentúrou Frontex na základe dohody o štatúte z marca 2022, vďaka ktorej môže agentúra vysielať príslušníkov stáleho zboru európskej pohraničnej a pobrežnej stráže s výkonnými právomocami. Konkrétnym výsledkom spolupráce boli spoločné operácie Moldavsko 2023 (ukončená) a 2024 (prebieha) na vzdušnej hranici (letisko Kišiňov) a na pozemnej hranici s Rumunskom a Ukrajinou. Ide o prvú dohodu o štatúte a prvú spoločnú operáciu s výkonnými právomocami v krajine Východného partnerstva. Pravidelná výmena informácií a spravodajských informácií sa uskutočňuje cez sieť na analýzu rizík v rámci Východného partnerstva (EaP-RAN), teda regionálnu platformu pod vedením agentúry Frontex. Okrem toho bolo na vybrané letiská v EÚ na dlhšie obdobie vyslaných desať moldavských pozorovateľov. Iniciatívy zamerané na budovanie kapacít integrovaného riadenia hraníc sa zavádzali medzi Moldavskom a agentúrou Frontex na základe dvojstranného plánu spolupráce na roky 2022 – 2024.

Od júla 2022 je styčný dôstojník agentúry Frontex pre krajiny Východného partnerstva, ktorý mal pôvodne sídliť v Kyjeve, dočasne nasadený v Kišiňove.

Pokračovala aj spolupráca s členskými štátmi EÚ na dvojstrannej báze, ktorá zahŕňala vyslanie príslušníkov moldavskej hraničnej polície na letisko členského štátu EÚ a na vonkajšiu pozemnú hranicu iného členského štátu EÚ, odbornú prípravu, technické odborné znalosti a poskytnutie značného množstva technického vybavenia, ktoré sa zavádzalo projektmi financovanými z prostriedkov EÚ.

V roku 2023 boli vnútroštátnym orgánom prerozdelené 4 milióny EUR v rámci projektu, ktorý bol financovaný z prostriedkov EÚ a mal riešiť vplyv krízy vysídľovania, a to s cieľom posilniť miestne kapacity riadenia hraníc poskytnutím vybavenia, infraštruktúry a príslušnej odbornej prípravy.

Agentúra Frontex aj viacero členských štátov uviedli, že spolupráca s Moldavskom v oblasti readmisie a návratov bola vynikajúca. Cestovné doklady sa doručovali rýchlo a efektívne; moldavské orgány takisto plne a účinne spolupracovali pri návratových operáciách vrátane charterových letov. V novembri 2023 absolvovala moldavská eskorta odbornú prípravu v oblasti hromadných návratových operácií, aby sa od roku 2024 mohla podieľať na tejto operačnej činnosti.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Pokiaľ ide o oblasť bezpečnosti, v roku 2023 muselo Moldavsko čeliť druhý rok po sebe účinkom presahovania útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, ako aj rozsiahlejšej hybridnej vojne, kybernetickobezpečnostným útokom a rôznym formám cezhraničnej trestnej činnosti. V roku 2024 Moldavsko naďalej čelilo bezprecedentnému zahraničnému zasahovaniu zo strany Ruska a jeho zástupných aktérov, a to najmä v rámci tohoročných prezidentských volieb a referenda o pristúpení do EÚ.

Spolupráca v oblasti bezpečnosti medzi EÚ a Moldavskom sa v roku 2023 naďalej zintenzívňovala. Jedným z prvkov tejto spolupráce bolo centrum Moldavska a EÚ pre vnútornú bezpečnosť a riadenie hraníc (Bezpečnostné centrum EÚ), ktoré bolo založené v roku 2022. V roku 2023 sa Bezpečnostné centrum EÚ zameralo na tieto prioritné oblasti: boj proti terorizmu a násilnému extrémizmu, hybridné

hrozby a obchodovanie s drogami. V máji 2023 sa začala civilná partnerská misia EÚ v rámci SBOP (EUPM). Úlohou misie je posilniť odolnosť moldavského sektora bezpečnosti v oblastiach krízového riadenia a hybridných hrozieb. Okrem poradenstva a odbornej prípravy sa v rámci projektovej jednotky misie poskytuje aj cielená operačná podpora.

Spolupráca s Europolom pokračovala a Moldavsku sa odporúča ďalej využívať existujúce nástroje. V ústredí Europolu je nasadený moldavský styčný dôstojník a od marca 2023 sú v Moldavsku nasadení vybraní styční dôstojníci Europolu, ktorí poskytujú operačnú podporu a zabezpečujú výmenu najlepších postupov, a to najmä v oblasti cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti. Operačné akcie namierené proti strelným zbraniam, drogám a obchodovaniu s ľuďmi sa vykonávali s Europolom v rámci platformy EMPACT a Bezpečnostného centra EÚ. Moldavsko využilo metodiku, ktorú Europol používa v Hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti, a vypracovalo národné hodnotenia hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti v rokoch 2022 a 2023. Výmena informácií s Europolom sa v roku 2023 zintenzívnila. Moldavsko v súčasnosti vykonáva operačné akčné plány platformy EMPACT na roky 2024 – 2025.

V období od marca 2023 do marca 2024 vykonávalo päť spoločných vyšetrovacích tímov, ktoré tvorili pracovníci z Moldavska a členských štátov EÚ, za účasti Eurojustu operačné akcie v Moldavsku aj v dotknutých členských štátoch EÚ. V júli 2023 Moldavsko vymenovalo styčného prokurátora v Eurojuste na obdobie šiestich mesiacov a následne toto obdobie predĺžilo do 31. júla 2024.

Medzi Moldavskom a Interpolom sa v roku 2023 uskutočňovala intenzívna výmena informácií. Agentúra takisto realizovala množstvo programov odbornej prípravy pre príslušníkov moldavskej polície.

Pokračovala spolupráca s členskými štátmi EÚ na dvojstrannej báze. Pomoc ponúkaná Moldavsku zahŕňala odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva, technické odborné znalosti, výmenu vedomostí a poskytnutie špecializovaného softvéru. Tri členské štáty EÚ spolupracovali s Moldavskom v rámci spolupráce Centra pre presadzovanie práva v juhovýchodnej Európe (SELEC), pričom orgány presadzovania práva a bezpečnostné orgány vykonávali spoločné akcie/vyšetrovania.

Čo sa týka boja proti korupcii, v októbri 2023 nadobudol účinnosť nový zákon o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a v decembri 2023 Moldavsko prijalo národný program integrity a boja proti korupcii na roky 2024 – 2028.

Moldavsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUDA na základe memoranda o porozumení z roku 2012, ako aj v rámci projektu EU4MD II.

5. Odporúčania

Moldavsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Moldavska so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziko z hľadiska neoprávnenej migrácie alebo bezpečnosti.

b) Naďalej vynakladať úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti a osobitne sa zamerať na riešenie problému pašovania strelných zbraní a drog, boj proti obchodovaniu s ľuďmi a finančné aspekty organizovanej trestnej činnosti.

ČIERNA HORA

1. Zosúladenie vízovej politiky

Čierna hora má bezvízový režim s 11 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, pričom sedem z nich je trvalo oslobodených od vízovej povinnosti (Azerbajdžan, Bielorusko, Čína[29], Katar, Kuvajt, Rusko[30] a Turecko) a štyri z nich sú sezónne oslobodené od vízovej povinnosti pri vstupe do Čiernej Hory na turistické účely v období od apríla do októbra (Arménsko, Egypt, Kazachstan a Saudská Arábia).

Sezónne oslobodenie od vízovej povinnosti, ktoré sa zaviedlo v apríli 2023 pre Arménsko, Egypt, Kazachstan, Saudskú Arábiu a Uzbekistan, prestalo platiť 31. októbra 2023. V roku 2024 sa toto oslobodenie obnovilo pre všetky krajiny okrem Uzbekistanu a platí od 1. mája do 31. októbra 2024. Vďaka sezónnemu oslobodeniu od vízovej povinnosti môžu občania štyroch uvedených krajín za určitých podmienok vstúpiť na územie Čiernej Hory na 30 dní bez víz. Okrem toho sa zaviedlo aj sezónne oslobodenie od vízovej povinnosti najviac na desať dní pre štátnych príslušníkov určitých tretích krajín, ktorí mali aspoň tri roky predtým povolenie na pobyt v Spojených arabských emirátoch.

Nedostatočné zosúladenie vízovej politiky Čiernej Hory s vízovou politikou EÚ prispieva k zvýšenému riziku neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu. Komisia od Čiernej Hory očakáva ďalší pokrok v zosúladení vízovej politiky. Čierna Hora sa v rámci svojho programu reforiem podľa plánu rastu zaviazala ďalej zosúladiť so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, dosiahnuť interoperabilitu medzi svojimi systémami a databázami používanými v rámci súčasného systému schvaľovania víz, začať zhromažďovať biometrické údaje, ako aj zaviesť dodatočné bezpečnostné opatrenia na preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín.

Do úplného zosúladenia by minimálnym dočasným opatrením, ktoré sa od Čiernej Hory očakáva, bolo prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Čiernej Hory v členských štátoch sa medzi rokmi 2022 a 2023 znížil o 11 %, pričom v roku 2023 bolo podaných 375 žiadostí v porovnaní s počtom 420 v roku 2022. Miera uznaných žiadostí bola v roku 2023 na úrovni 3 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom zostala stabilná (4 %).

Členské štáty v roku 2023 informovali o štyroch prípadoch neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Čiernej Hory v porovnaní s jedným prípadom v roku 2022. Počet štátnych príslušníkov Čiernej Hory, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa v roku 2023 znížil o 12 % (z 1 100 v roku 2022 na 970 v roku 2023). Počet odopretí vstupu štátnym príslušníkom Čiernej Hory

[29] Štátni príslušníci Číny s platným cestovným dokladom sa v Čiernej Hore môžu zdržiavať najviac 30 dní ako organizovaná turistická skupina, ktorá spoločne vstúpi na územie Čiernej Hory, zdrží sa na ňom a opustí ho, a to za predpokladu, že majú doklad o zaplatených turistických službách a doklad o zabezpečení návratu do krajiny pôvodu alebo tranzitu.

[30] Štátni príslušníci Bieloruska a Ruska sa v Čiernej Hore môžu zdržiavať najviac 30 dní, ak majú platný cestovný doklad vydaný týmito krajinami.

v členských štátoch klesol v roku 2023 o 29,5 % (370 prípadov v roku 2023 v porovnaní s počtom 525 v roku 2022).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Čiernej Hory sa znížil o 7 % (425 v roku 2023 oproti počtu 465 v roku 2022) a počet osôb, ktoré sa vrátili, klesol o 26 % (215 v roku 2023 oproti počtu 290 v roku 2022). Miera návratu sa znížila zo 62 % v roku 2022 na 51 % v roku 2023, čím sa zvrátil priaznivý trend z predošlých rokov.

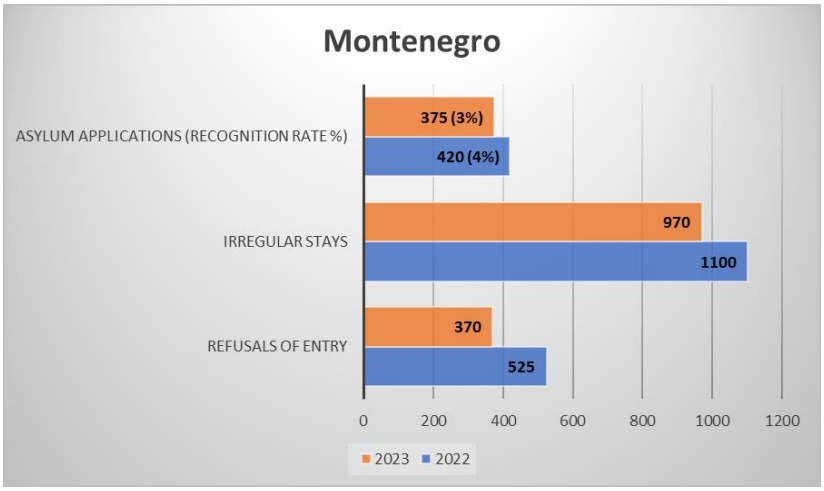

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Spolupráca Čiernej Hory s EÚ v oblasti readmisie bola uspokojivá. Členské štáty v roku 2023 neinformovali o žiadnych problémoch ani nepredložili žiadnu žiadosť v súvislosti s identifikáciou a so získavaním cestovných dokladov, keďže vykonávanie príslušných ustanovení dohody o readmisii medzi EÚ a Čiernou Horou sa zatiaľ považuje za efektívne a nevyžaduje sa v tomto ohľade žiadna ďalšia pomoc od agentúry Frontex.

Po spustení každoročnej výzvy agentúry Frontex zameranej na to, aby sa partnerské inštitúcie zo západného Balkánu zúčastnili ako pozorovatelia na stretnutiach pracovných skupín pre krajiny[31] riadených agentúrou Frontex, Čierna Hora získala štatút pozorovateľa v pracovných skupinách pre Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Irak.

Uvádza sa aj úzka spolupráca v oblasti readmisie s tretími krajinami na západnom Balkáne. Čierna Hora v súčasnosti nemá readmisnú dohodu so žiadnou z hlavných krajín pôvodu migrantov, a to aj napriek nedávnym osvetovým snahám.

Pokiaľ ide o spoluprácu s agentúrou Frontex, Čierna Hora a Európska únia podpísali v máji 2023 novú dohodu o štatúte, ktorá sa týka operačných činností vykonávaných agentúrou Frontex. Vďaka tejto dohode sa môžu organizovať spoločné operácie a vysielať do Čiernej Hory tímy riadenia hraníc agentúry Frontex. Zahŕňa to vykonávanie operačných činností na ktoromkoľvek hraničnom priechode a kdekoľvek na území Čiernej Hory (nielen na vonkajšej hranici EÚ ako predtým), kde príslušníci stáleho zboru európskej pohraničnej a pobrežnej stráže pracujú spoločne s príslušníkmi hraničnej polície Čiernej Hory pri plnení úloh kontroly hraníc s možnosťou uplatnenia výkonných právomocí.

[31] Stretnutia týkajúce sa tretích krajín, na ktorých sa zúčastňujú zástupcovia členských štátov a ktorým predsedajú (a ktorým spolupredsedá agentúra Frontex), zamerané na výmenu informácií v oblasti návratu.

Pripravuje sa pracovná dohoda s cieľom vymedziť riadenie pri použití rámca systému EUROSUR na operačné činnosti. Nová dohoda o štatúte sa začala vykonávať 1. novembra 2023 rozšírenou spoločnou operáciou s názvom Montenegro Land 2023. Spoločná operácia roku 2024 prináša možnosť aktivácie *ad hoc* pozemných a námorných hraničných priechodov v spolupráci s agentúrou Frontex.

Úzkou spoluprácou s agentúrou Frontex sa ďalej posilnila kapacita koordinačného centra Čiernej Hory. Ďalej sa rozvinula vnútorná organizácia koordinačného centra Čiernej Hory a nadobudlo sa niekoľko vozidiel a hliadkovacích plavidiel, čím sa zvýšila operačná kapacita centra.

Čierna Hora pokračovala vo vykonávaní stratégie integrovaného riadenia hraníc a príslušného schengenského akčného plánu. V súlade so schengenským akčným plánom sa pokračovalo v postupnom modernizovaní vybavenia na riadenie hraníc.

Čierna Hora naďalej spolupracovala s agentúrou EUAA v rámci spoločného plánu z roku 2021, ktorého platnosť sa predĺžila, kým sa nedohodne ďalší plán. Posúdenie potrieb v súvislosti s druhým plánom sa uskutočnilo na jar 2024. Intenzívna spolupráca medzi Čiernou Horou a agentúrou EUAA už priniesla vďaka vykonaniu daného plánu významné výsledky a predpokladá sa, že sa ňou posilnil azylový systém Čiernej Hory.

Pokiaľ ide o ďalšiu činnosť v oblasti azylu, Čierna Hora sa usiluje zaviesť systém elektronickej identifikácie a registrácie migrantov v rámci projektu s názvom Individuálne opatrenie na posilnenie kapacity integrovaného riadenia hraníc v Čiernej Hore, ktorý je financovaný z prostriedkov EÚ a realizuje ho IOM.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Čierna Hora pokračovala v aktívnej spolupráci s Interpolom, Europolom, agentúrou CEPOL a členskými štátmi EÚ. V oblasti medzinárodnej policajnej spolupráce s Europolom sa počas roka 2023 úsilie zameralo na boj proti nadnárodnému obchodovaniu s kokaínom, organizovaným zločineckým skupinám vrátane závažnej trestnej činnosti a korupcie. V roku 2023 sa Čierna Hora podieľala na 54 operačných akciách v rámci desiatich operačných akčných plánov platformy EMPACT. Pokračovali pravidelné výmeny informácií s Europolom prostredníctvom aplikácie SIENA. Styčný dôstojník z Čiernej Hory je nasadený v ústredí Europolu od roku 2015.

S cieľom vypracovať analytické údaje a spravodajské informácie o prevádzačských sieťach sa v rámci odboru hraničnej polície pre spravodajské záležitosti a analýzu rizík zriadila skupina pre potláčanie prevádzačstva a cezhraničnej trestnej činnosti. V roku 2023 začala hraničná polícia v spolupráci s príslušnými prokurátormi a kriminálnou políciou operatívno-vyšetrovacie akcie, ktoré viedli k otvoreniu niekoľkých nových prípadov SIENA zameraných na vyšetrovanie prevádzačských skupín, ktoré pôsobia na území Čiernej Hory.

Čierna Hora naďalej vykonáva opatrenia na základe vykonávacej dohody medzi EÚ a Čiernou Horou v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne.

V novembri 2023 sa podpísala aktualizovaná dvojstranná dohoda medzi Čiernou Horou a EÚ na vykonávanie spoločného akčného plánu partnerov zo západného Balkánu na boj proti terorizmu. Čierna Hora pokračuje vo vykonávaní spoločných činností medzi jednotlivými partnermi zo západného Balkánu na boj proti terorizmu.

Čierna Hora pokračovala v spolupráci s agentúrou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Systémy udeľovania občianstva investorom

Ako sa uvádza v šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti, systém udeľovania občianstva investorom bol v Čiernej Hore ukončený 31. decembra 2022, avšak čiernohorské orgány naďalej spracúvali žiadosti o občianstvo, ktoré boli predložené pred dátumom ukončenia.

V roku 2023 Čierna Hora spracovala 423 žiadostí (pre 423 žiadateľov a 927 rodinných príslušníkov) a udelila občianstvo 701 jednotlivcom. Z týchto 701 jednotlivcov má 396 osôb občianstvo Ruskej federácie a 65 osôb má občianstvo Čínskej ľudovej republiky. Občianstvo sa udelilo osobám, ktoré majú štátnu príslušnosť iných tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť (Južná Afrika, Turecko, Libanon, Pakistan, India, Bielorusko, Filipíny, Indonézia, Kambodža, Kazachstan, Malajzia, Nigéria, Saudská Arábia, Tunisko, Uzbekistan). Čierna Hora uviedla, že jej orgány sú odhodlané začať konanie o strate čiernohorského občianstva vyplývajúcej zo zákona v prípade všetkých osôb, u ktorých sa následne zistí, že im bolo udelené čiernohorské občianstvo a sú na zozname osôb podliehajúcich medzinárodným reštriktívnym opatreniam.

Komisia bude naďalej monitorovať akýkoľvek vývoj v tomto ohľade, až kým sa nevybavia všetky nevybavené žiadosti.

6. Odporúčania

Čierna Hora prijala opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Čiernej Hory so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Čiernej Hory očakáva, malo zaviesť bezpečnostné opatrenie zahŕňajúce prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie, a to buď operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch), alebo pomocou vnútroštátnych právnych predpisov.

b) Zabezpečiť, aby sa nevybavené žiadosti v rámci nedávno ukončeného systému udeľovania občianstva investorom preverovali a spracúvali v súlade s najvyššími možnými bezpečnostnými normami a aby sa odňalo občianstvo, ktoré sa týmto systémom udelilo osobám podliehajúcim medzinárodným reštriktívnym opatreniam.

SEVERNÉ MACEDÓNSKO

1. Zosúladenie vízovej politiky

Stále existuje len jedna tretia krajina, s ktorou má Severné Macedónsko bezvízový styk a na ktorú sa v EÚ vzťahuje vízová povinnosť, t. j. Turecko. Táto situácia sa v porovnaní so šiestou správou v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti nezmenila. Všetky ostatné opatrenia, ktoré sa prijali v roku 2023 s cieľom dosiahnuť pokrok v zosúladení vízovej politiky, sa v roku 2024 zachovali. Konkrétne v januári 2023 Severné Macedónsko opätovne zaviedlo vízovú povinnosť pre štátnych príslušníkov Botswany a Kuby. Platnosť rozhodnutia dočasne umožniť štátnym príslušníkom Azerbajdžanu vstup do Severného Macedónska bez víz sa skončila v marci 2023 a nepredĺžila sa.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska v členských štátoch sa v roku 2023 zvýšil o 2 %, pričom v roku 2023 bolo podaných 6 855 žiadostí v porovnaní s 6 715 žiadosťami v roku 2022. Miera uznaných žiadostí bola na úrovni 1 % (v porovnaní s 2 % v roku 2022).

Na úrovni EÚ bolo v roku 2023 hlásených 12 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska oproti 9 prípadom v roku 2022. Počet štátnych príslušníkov Severného Macedónska, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, zostal v roku 2023 v porovnaní s predošlým rokom stabilný, pričom v roku 2023 bol počet neoprávnených pobytov 7 055 oproti počtu 7 035 v roku 2022. Počet odopretí vstupu klesol o 19 %, a to z 3 080 prípadov v roku 2022 na 2 495 v roku 2023.

V minulom roku bolo prvýkrát možné pozorovať klesajúci trend pri počte rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Severného Macedónska (3 015 v roku 2023 oproti počtu 3 150 v roku 2022, čo predstavuje 4 % pokles), zatiaľ čo počet osôb, ktoré sa vrátili, sa zvýšil o 20,5 % (1 965 v roku 2023 oproti počtu 1 630 v roku 2022). Členské štáty informovali o dobrej spolupráci v oblasti návratu a readmisie, pričom miera návratu sa v roku 2023 zvýšila o 65 % v porovnaní s 52 % v roku 2022.

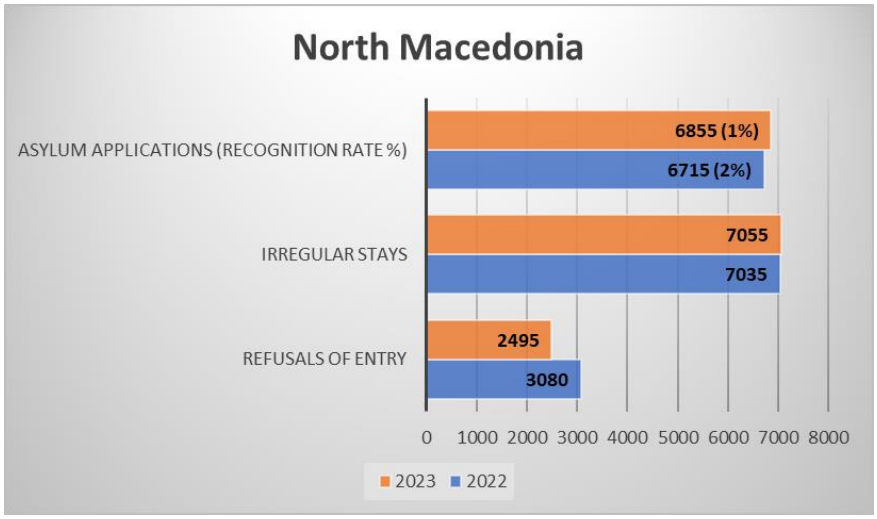

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

V nadväznosti na dohodu o štatúte z roku 2022 je spolupráca v oblasti riadenia hraníc medzi Severným Macedónskom a agentúrou Frontex na vysokej úrovni bez zmien za obdobie, na ktoré sa správa

vzťahuje (príslušníci agentúry Frontex boli vyslaní do Severného Macedónska v roku 2023 po uzavretí dohody). Dohoda o štatúte sa vykonáva hladko vykonávaním spoločnej operácie agentúry Frontex pre Severné Macedónsko. Krajina sa takisto pravidelne zúčastňuje na ďalších spoločných operáciách agentúry Frontex, ako aj na Spoločných akčných dňoch.

Celkovo členské štáty informovali o dobrej spolupráci v oblasti riadenia hraníc a readmisie, aj keď by sa mohla zlepšiť výkonnosť na pozemných hraniciach a v prípade readmisie by sa mohli zlepšiť výsledky aj načasovanie.

Členské štáty v roku 2023 nevyžadovali pri identifikácii a získavaní cestovných dokladov od agentúry Frontex žiadnu ďalšiu pomoc. To by mohlo naznačovať, že príslušné aspekty dohody o readmisii medzi EÚ a Severným Macedónskom sa vykonávajú efektívnym spôsobom. Po spustení každoročnej výzvy agentúry Frontex zameranej na to, aby sa partnerské inštitúcie zo západného Balkánu zúčastnili ako pozorovatelia na stretnutiach pracovných skupín pre krajiny riadených agentúrou Frontex, Severné Macedónsko získalo štatút pozorovateľa v pracovných skupinách pre Alžírsko, Bangladéš, Maroko a Irak.

V poradí tretí plán spolupráce, ktorý sa dohodol medzi agentúrou EUAA a Severným Macedónskom na roky 2023 – 2025, je zavedený a naďalej predstavuje dôležitý nástroj na posilnenie azylového a prijímacieho systému.

V októbri 2024 sa Severné Macedónsko pripojilo k Európskej migračnej sieti (sieť expertov EÚ v oblasti migrácie a azylu) v postavení pozorovateľskej krajiny.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Úroveň spolupráce a výmeny informácií s Europolom je dobrá a počas roka 2023 sa zlepšila. Styčný dôstojník zo Severného Macedónska je nasadený v Europole od roku 2015. Orgány presadzovania práva v Severnom Macedónsku poskytujú informácie o zaistených zbraniach a zatknutých podozrivých a na požiadanie poskytujú spätnú väzbu v rámci operačných činností. Severné Macedónsko sa zúčastňuje aj na platforme EMPACT.

Pravidelná výmena informácií podľa kriminálnych oblastí medzi Severným Macedónskom a Europolom sa v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 výrazne zvýšila. Takisto sa zvýšila výmena informácií cez aplikácie SIENA a CT SIENA (v druhom prípade o 38 % v porovnaní s rokom 2022). Severné Macedónsko sa naďalej podieľalo na analytických projektoch Europolu, ktoré sa začali realizovať v predošlých rokoch, a medzi rokmi 2023 a 2024 sa zapojilo do troch ďalších projektov.

Styčný dôstojník Severného Macedónska pridelený k Europolu sa v danom období aktívne zúčastňoval na týždenných zasadnutiach súvisiacich s bojom proti terorizmu.

Severné Macedónsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUDA v rámci projektu IPA8.

5. Systémy udeľovania občianstva investorom

Zákon o občianstve Severného Macedónska umožňuje osobám, ktoré predstavujú „osobitný hospodársky záujem“ pre krajinu, získať občianstvo bez akýchkoľvek požiadaviek na predchádzajúci pobyt. V rokoch 2023 a 2024 sa nevykonali žiadne zmeny tohto zákona. V roku 2023 sa nerozhodlo o žiadnej žiadosti o občianstvo na základe osobitného hospodárskeho záujmu, pričom bolo podaných päť žiadostí, ktoré sa v súčasnosti posudzujú. Komisia opätovne zdôrazňuje, že vykonávanie tohto zákona by nemalo viesť k systematickému udeľovaniu občianstva výmenou za investície, pretože sa to môže využiť na obchádzanie konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia

individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré toto konanie zahŕňa, a môže to tak ovplyvniť bezvízový režim.

6. Odporúčania

Severné Macedónsko prijalo opatrenia na splnenie väčšiny predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Dosiahnuť úplné zosúladenie vízovej politiky Severného Macedónska so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Severného Macedónska očakáva, malo zaviesť prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, a to buď operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch), alebo pomocou vnútroštátnych právnych predpisov.

b) Zabezpečiť, aby sa v rámci spracúvania žiadostí o občianstvo podľa zákona o osobitnom hospodárskom záujme žiadatelia dôkladne preverovali, a vyhnúť sa umožneniu systematického získavania občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu.

SRBSKO

1. Zosúladenie vízovej politiky

Srbsko má bezvízový režim so 16 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Čína, Indonézia, Jamajka, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Rusko, Surinam a Turecko.

V snahe lepšie zosúladiť svoju vízovú politiku s vízovou politikou EÚ sa Srbsko medzi októbrom 2022 a aprílom 2023 rozhodlo zaviesť plný vízový režim pre občanov Bolívie, Burundi, Guiney-Bissau, Kuby, Indie a Tuniska.

V novembri 2023 Srbsko prijalo plán harmonizácie vízového režimu s vízovou politikou EÚ, v ktorom sa stanovilo, že zosúladenie v súvislosti s krajinami, na ktoré sa v EÚ vzťahuje vízová povinnosť, sa uskutoční jeden rok alebo šesť mesiacov pred pristúpením Srbska k EÚ. Keďže však nedostatočné zosúladenie vízovej politiky prispieva k zvýšenému riziku neoprávnenej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu, Komisia od Srbska očakáva rýchlejší pokrok v zosúladení vízovej politiky. Srbsko sa v rámci svojho programu reforiem podľa plánu rastu zaviazalo k ďalšiemu zosúladeniu so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia je minimálnym dočasným opatrením, ktoré sa od Srbska očakáva, prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie.

2. Monitorovanie trendov v oblasti neoprávnenej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2023 podali štátni príslušníci Srbska v členských štátoch 4 690 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo predstavuje nárast o 9,5 % v porovnaní s rokom 2022 (4 280), a teda trend z predošlých rokov sa zachoval. Miera uznaných žiadostí sa znížila z 5 % v roku 2022 na 2 % v roku 2023.

Počet prípadov neoprávneného prekročenia vonkajších hraníc EÚ štátnymi príslušníkmi Srbska sa znížil o 34 % z 32 prípadov v roku 2022 na 21 v roku 2023. Počet štátnych príslušníkov Srbska, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, sa ďalej znižoval, pričom v roku 2023 ich bolo 13 025 v porovnaní s počtom 13 625 v roku 2022 (pokles o 4 %). V roku 2023 sa takisto znižoval počet štátnych príslušníkov Srbska, ktorým bol odopretý vstup, pričom klesol o 13 % (6 550 v roku 2022 oproti počtu 5 675 v roku 2023).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Srbska sa zvýšil o 4 % (5 835 v roku 2023 v porovnaní s počtom 5 630 v roku 2022). Podobne aj počet osôb, ktoré sa vrátili, sa zvýšil o 5 % (3 505 v roku 2023 v porovnaní s počtom 3 245 v roku 2022) a miera návratu sa zvýšila z 58 % v roku 2022 na 60 % v roku 2023.

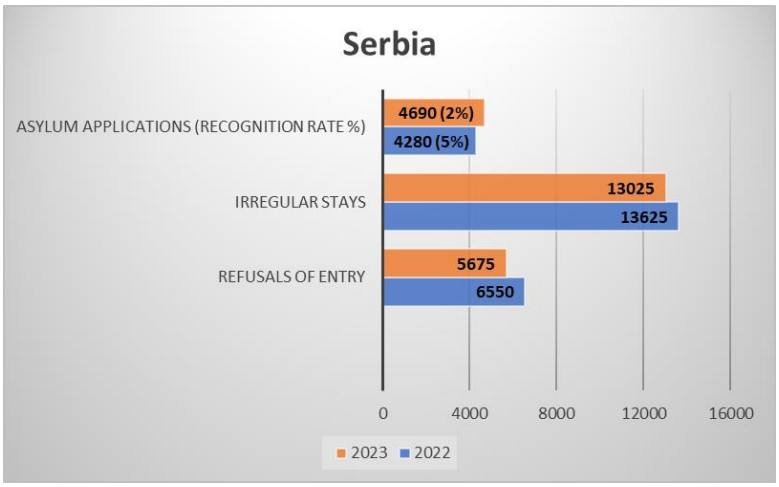

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Srbsko sa naďalej priaznivo zapájalo do vykonávania akčného plánu EÚ pre západný Balkán. Srbsko v roku 2023 pokračovalo vo vykonávaní novej stratégie integrovaného riadenia hraníc na obdobie 2022 – 2027 a akčného plánu na roky 2022 – 2024. Srbské úsilie o zabezpečenie hraníc a riešenie problému prevádzačstva osobitnými špeciálnymi policajnými operáciami od októbra 2023 malo rozsiahly odstrašujúci účinok v celom regióne, čo v súčasnosti zmierňuje tlak a ovplyvňuje migračné trasy. Bol spozorovaný posun smerom ku koridoru Bosna a Hercegovina – Chorvátsko, a to najmä v dôsledku ťažkostí pri tranzite cez Srbsko a toho, že prevádzači postupne prispôsobili svoje operácie novej situácii v danej oblasti.

Srbsko pokračovalo v spolupráci v oblasti migrácie a riadenia hraníc s agentúrou Frontex na základe dohody o pracovných podmienkach a dohody o štatúte; vďaka dohode o štatúte možno formou spoločných operácií vysielať príslušníkov stáleho zboru európskej pohraničnej a pobrežnej stráže s výkonnými právomocami. Nová dohoda o štatúte bola podpísaná 25. júna 2024. V Belehrade sídli styčný dôstojník agentúry Frontex s regionálnym mandátom zahŕňajúcim Srbsko, Bosnu a Hercegovinu a Čiernu Horu. Agentúra Frontex a zúčastnené členské štáty EÚ pokračovali vo vysielaní príslušníkov stáleho zboru na úseky pozemných hraníc Srbska s Bulharskom a Maďarskom.

Srbsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUAA. Základom spolupráce s EUAA bol príslušný plán, ktorý sa predĺžil na rok 2023. Vypracoval sa tretí plán spolupráce na roky 2024 – 2026 a čaká sa na jeho konečné schválenie.

V marci 2023 sa Srbsko pripojilo k Európskej migračnej sieti (sieť expertov EÚ v oblasti migrácie a azylu) v postavení pozorovateľskej krajiny.

Srbsko pokračovalo v spolupráci s členskými štátmi EÚ v oblasti migrácie a riadenia hraníc na základe dvojstranných/mnohostranných dohôd. Príklady spolupráce zahŕňali vybavenie/technickú pomoc, výmenu informácií/štatistických údajov (vrátane správ o falšovaných dokladoch a cezhraničnej trestnej činnosti), analýzu rizík, spoločné hraničné hliadky (1 342 takýchto hliadok s Bulharskom, Chorvátskom, Maďarskom a Rumunskom), kurzy odbornej prípravy atď. V roku 2023 sa začala srbsko-rakúsko-maďarská trojstranná iniciatíva (na základe dohody z novembra 2022) na posilnenie kontrol na hraniciach Srbska so Severným Macedónskom vytvorením spoločnej osobitnej skupiny zloženej z pracovníkov Rakúska, Maďarska a Srbska a spojením vybavenia poskytnutého týmito troma krajinami.

V oblasti readmisie agentúra Frontex a členské štáty EÚ informovali o celkovo dobrej spolupráci so Srbskom. Pokiaľ však ide o návrat štátnych príslušníkov tretích krajín (najpočetnejšie dotknutých občanov Afganistanu, Maroka a Sýrie), srbské orgány prijali iba polovicu žiadostí predložených členskými štátmi EÚ (1 090 z 2 198).

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Srbsko pokračovalo v úzkej spolupráci s Europolom, najmä v oblastiach závažnej trestnej činnosti, organizovanej trestnej činnosti a boja proti terorizmu. Styčný dôstojník Srbska naďalej pôsobí v ústredí Europolu. Operačná spolupráca s členskými štátmi EÚ koordinovaná Europolom bola intenzívna, a to aj vo forme spoločných vyšetrovacích tímov a špecializovaných mnohonárodných osobitných skupín, napr. operačnej osobitnej skupiny RAPAX, ktorá sa zameriava sa boj proti obchodovaniu s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania medzi Európou a Latinskou Amerikou.

Srbsko sa naďalej zúčastňovalo na platforme EMPACT. Dôležitou súčasťou spolupráce s Europolom je pravidelná výmena informácií cez aplikáciu SIENA. Srbská polícia takisto naďalej poskytovala informácie slúžiace databázam Europolu a analytickým projektom; počet srbských príspevkov sa v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 zvýšil o 10 %.

Spolupráca Srbska s agentúrou CEPOL bola v roku 2023 veľmi intenzívna, pokiaľ ide o odbornú prípravu aj výmenu pracovníkov, pričom stredom záujmu bola počítačová kriminalita, kryptomeny, falošné správy/dezinformácie a digitálne zručnosti príslušníkov polície.

Eurojust a Srbsko pokračovali v úzkej spolupráci v trestných veciach, a to najmä vďaka srbskému styčnému prokurátorovi. Srbsko bolo takisto súčasťou spoločných vyšetrovacích tímov podporovaných Eurojustom.

Srbsko pokračovalo v úzkej spolupráci s Interpolom v oblasti bezpečnosti. Spolupráca so susednými členskými štátmi EÚ, najmä s Chorvátskom a Rumunskom, bola intenzívna, pokiaľ ide o závažnú trestnú činnosť v pohraničných oblastiach vrátane prevádzačstva a pašovania drog, zbraní a munície.

Srbsko pokračovalo v spolupráci s agentúrou EUDA na základe pracovnej dohody z roku 2020 aj v rámci projektu IPA8.

5. Odporúčania

Srbsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

a) Zosúladiť vízovú politiku Srbska so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Do úplného zosúladenia by sa ako minimálne dočasné opatrenie, ktoré sa od Srbska očakáva, malo zaviesť prísnejšie preverovanie bezvízových príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín, najmä v prípade krajín predstavujúcich riziko z hľadiska bezpečnosti alebo neoprávnenej migrácie, a to operačnými a/alebo administratívnymi iniciatívami (napr. na hraničných priechodoch).

b) v plnej miere vykonať ustanovenie readmisnej dohody medzi EÚ a Srbskom týkajúce sa štátnych príslušníkov tretích krajín.

II. VÝCHODNÝ KARIBIK

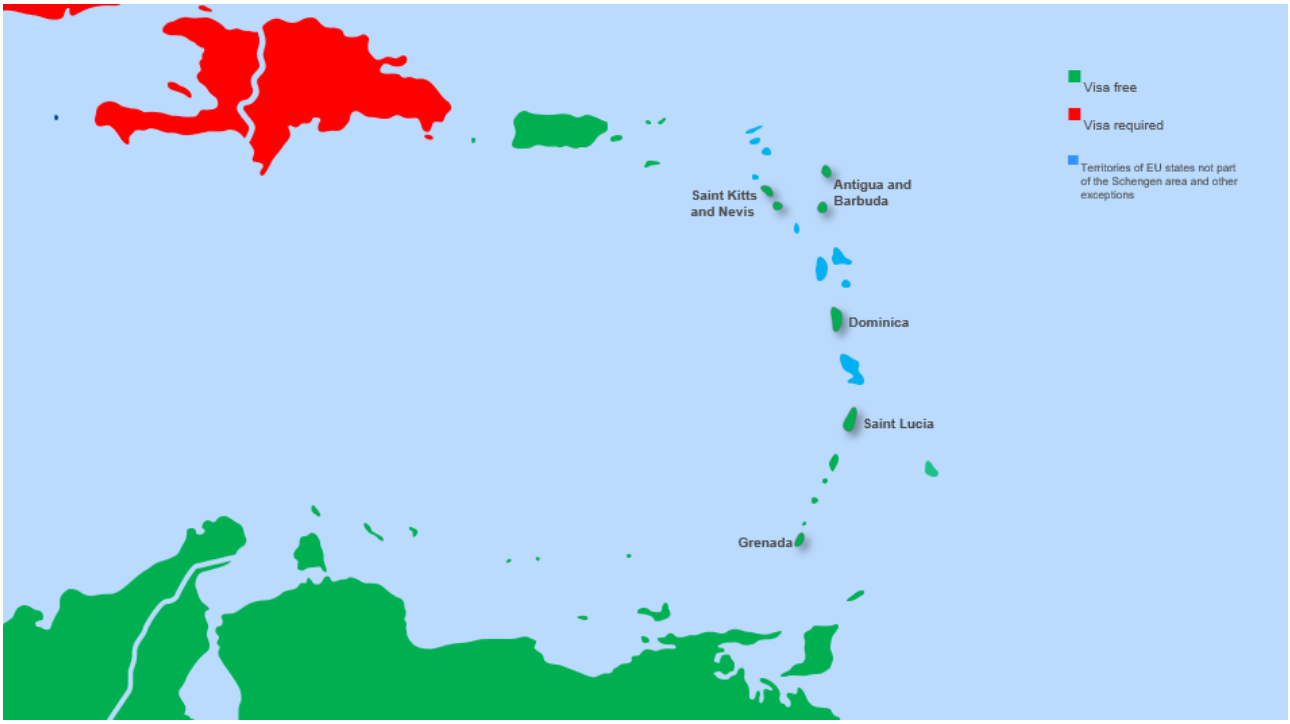

Komisia od roku 2020 spolupracuje s piatimi krajinami vo východnom Karibiku, ktoré sú oslobodené od vízovej povinnosti a v ktorých sú zavedené systémy udeľovania občianstva investorom (**Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svätý Krištof a Nevis a Svätá Lucia**), a to s cieľom získať relevantné informácie a údaje o týchto systémoch.

Všetkých päť krajín má zavedené odlišné systémy udeľovania občianstva investorom, ktoré sú založené najmä na priamych príspevkoch do štátneho rozpočtu alebo na investíciách do veľkých projektov v oblasti infraštruktúry, verejných služieb alebo nehnuteľností. Prvá možnosť je spravidla lacnejšia, zatiaľ čo možnosť spojená s nehnuteľnosťami je zvyčajne drahšia. Postup podávania žiadostí o občianstvo, ako aj používaná hĺbková analýza a bezpečnostné vyšetrovanie sú vo všetkých piatich krajinách podobné a zahŕňajú päť hlavných krokov:

1. licencovaní marketingoví sprostredkovatelia sú poverení nájdením zainteresovaných investorov v tretích krajinách;
2. zainteresovaní investori podajú žiadosť cez autorizovaných miestnych sprostredkovateľov, ktorí predložia žiadosť a podporné doklady úradu občianstva pre investorov;
3. vykoná sa trojstupňový postup preverovania pôvodu finančných prostriedkov (zo strany bánk), profilu spojeného s totožnosťou, bezpečnosťou a dobrou povesťou (zo strany medzinárodných spoločností zameraných na hĺbkovú analýzu) a bezpečnostných a imigračných rizík (zo strany Spoločného regionálneho komunikačného centra v rámci Vykonávacej agentúry CARICOM-u pre trestnú činnosť a bezpečnosť);
4. úrad občianstva pre investorov žiadosť schváli alebo zamietne na základe uvedených kontrol;
5. v prípade schválených žiadostí prijíma konečné rozhodnutie o udelení občianstva príslušný minister.

Ako sa uvádza v šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti z októbra 2023, z posúdenia Komisie vyplýva niekoľko prvkov, ktoré naznačujú, že vyšetrovacie a preverovacie postupy týchto piatich krajín možno nie sú dostatočne dôkladné na to, aby sa

zabezpečilo zamietnutie žiadostí osôb, ktoré by po získaní občianstva týchto krajín a následného bezvízového prístupu do EÚ mohli pre EÚ predstavovať potenciálne bezpečnostné riziko.

V žiadnej z týchto piatich krajín sa pred udelením občianstva nevyžaduje pobyt a dokonca ani fyzická prítomnosť[32]. To naznačuje, že biometrické údaje úspešných žiadateľov nie sú registrované. Všetkých päť krajín okrem toho v rôznej miere umožňuje úspešným žiadateľom po získaní občianstva pre investorov zmeniť si meno. V krajinách Antigua a Barbuda a Dominika majú túto možnosť päť rokov po získaní občianstva; na Grenade po jednom roku. Staré meno sa však naďalej uvádza v cestovnom pase v časti „úradné záznamy".

Od uverejnenia šiestej správy sa v rámci systémov všetkých krajín **počet úspešných žiadateľov naďalej zvyšoval, zatiaľ čo počet zamietnutých žiadostí zostal pomerne nízky**, a to napriek určitým rastúcim trendom v niektorých krajinách. V uvedenej tabuľke sú zahrnuté údaje, ktoré Komisii poskytlo daných päť krajín[33].

	Antigua a Barbuda	**Dominika**	**Grenada**	**Svätý Krištof a Nevis**	**Svätá Lucia**
Celkový počet podaných žiadostí	3 719 (2014-2022) 685 (2023) 739 (2024 do 30.6.)	13 161 (2015-2022) 4 068 v roku 2023 2 981 v roku 2024 (do 30.6.)	3 151 (2014-2022) 1 251 (2022) 2 297 (2023) 138 (2024 do 31.7.)	17 668 (2015-2022) 1 987 (2023) 98 (2024 do 30.6.)	2 013 (2015-2022) 4 076 (2023) 1 226 (2024 do 30.4.)
Zamietnutia	157 (2014-2022) 24 (2023) 23 (2024)	420 (2019-2022) 210 (2023) 180 (2023)	204 (2015-2022) 59 (2023) 34 (2024)	532 (2015-2022) 207 (2023) 4 (2024)	70 (2015-2022) 28 (2023) 81 (2024)
Celkový počet vydaných cestovných pasov	**7 205** (2014-2022) **1 191** (2023) **198** (2024 do 30.6.)	**34 596** (2018-2022, *údaje za rok 2022 boli overované*) **9 539** (2023) **5 484** (2024 do 30.6.)	**6 479** (2014-2022) 2023-2024: neuvádza sa	**35 577** (2015-2022) 2023-2024: neuvádza sa	neuvádza sa

Medzi úspešných žiadateľov naďalej patria najmä **štátni príslušníci, na ktorých by sa inak pri vstupe do EÚ vzťahovala vízová povinnosť**. Podľa získaných informácií medzi hlavné štátne

[32] Antigua a Barbuda zaviedla povinnosť navštíviť krajinu do troch rokov po získaní občianstva a ďalšie krajiny uvažujú o zavedení podobnej povinnosti.

[33] Súbor údajov je nekompletný a obsahuje niekoľko nezrovnalostí. Celkový počet žiadostí je často nižší než celkový počet vydaných cestovných pasov, pretože jedna žiadosť sa môže vzťahovať na viacero osôb (napr. úspešná žiadosť štvorčlennej rodiny sa počíta ako jedna žiadosť, ale predstavuje štyri vydané cestovné pasy).

príslušnosti úspešných žiadateľov v rokoch 2023 a 2024 patrí okrem iného štátna príslušnosť Iránu (1 918), Číny (1 099), Sýrie (747), Iraku (425), Nigérie (308) a Libanonu (149)[34]. V nadväznosti na ruskú agresiu voči Ukrajine všetkých päť krajín pozastavilo posudzovanie žiadostí od štátnych príslušníkov Ruska a Bieloruska. Grenada však mala v roku 2023 stále značný počet (približne 2 300) nevybavených žiadostí od ruských štátnych príslušníkov, ktoré boli v roku 2024 spracované[35].

Po uverejnení šiestej správy **Komisia pokračovala v spolupráci s týmito piatimi krajinami, a to na politickej aj technickej úrovni**. Komisia 12. januára 2024 usporiadala zasadnutie na vysokej úrovni s predsedami vlád týchto piatich krajín, po ktorom v januári 2024 nasledovala technická vyšetrovacia misia útvarov Komisie v regióne a písomná výmena informácií.

Vďaka misii a zisteným aktualizovaným informáciám sa potvrdili hlavné obavy uvedené v šiestej správe, t. j. že **systémy udeľovania občianstva investorom nemôžu predstavovať nulové bezpečnostné riziko**, a potvrdil sa aj ekonomický a politický význam týchto systémov pre daných päť krajín.

Zároveň všetkých päť krajín za posledné mesiace preukázalo zvýšené povedomie o potrebe posilniť systémy hĺbkovej analýzy a bezpečnostného vyšetrovania, ako aj otvorenosť voči podstatným zlepšeniam s podporou medzinárodných partnerov. Konkrétne v prvých mesiacoch roka 2024 daných päť krajín podpísalo **memorandum o porozumení, v ktorom sa stanovuje rámec spolupráce na posilnenie zabezpečenia daných systémov**. V súlade s týmto memorandom sa daných päť krajín rozhodlo zharmonizovať výšku minimálneho investičného poplatku na 200 000 USD. V prípade krajín Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada a Svätá Lucia to predstavovalo zvýšenie o 100 % (z predošlej sumy 100 000 USD). Memorandum takisto zahŕňalo záväzok poskytovať informácie o žiadateľoch, vykonávať posilnené opatrenia v oblasti transparentnosti, zriadiť regionálny regulačný orgán, posilniť rámce bezpečnostných vyšetrovaní a vytvoriť spoločné normy upravujúce sprostredkovateľov, marketing a propagáciu daných systémov.

Komisia bude naďalej úzko spolupracovať s piatimi krajinami vo východnom Karibiku a posudzovať vykonávanie uvedených reforiem podľa súčasného právneho rámca článku 8 ods. 2 písm. d) nariadenia o vízach, v ktorom sa stanovuje aktivácia mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti v prípade zvýšeného rizika pre verejný poriadok alebo vnútornú bezpečnosť členských štátov alebo ich bezprostredného ohrozenia. Po prijatí revidovaného mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti Komisia prispôsobí svoje posúdenie novým pravidlám. Za každých okolností sa v posúdení Komisie budú naďalej náležite zohľadňovať celkové vzťahy medzi EÚ a dotknutými tretími krajinami, ako aj celkový politický kontext.

[34] Možno poznamenať, že údaje týkajúce sa jednotlivých tretích krajín, ktoré sú uvedené v tomto odseku, sú založené na údajoch predložených krajinami východného Karibiku, pokiaľ ide o päť hlavných štátnych príslušností v rámci úspešných žiadostí. Je preto možné, že skutočné údaje týkajúce sa jednotlivých tretích krajín sú o niečo vyššie než tie, ktoré sa uvádzajú na základe tohto zberu údajov (t. j. niektoré z týchto štátnych príslušností sa možno nenachádzali na prvých piatich miestach v jednej krajine alebo vo viacerých krajinách východného Karibiku). Všetky tu uvedené žiadosti od iránskych štátnych príslušníkov boli spracované iba na Dominike.

[35] Grenada Komisiu informovala, že k 16. septembru 2024 mala 87 zatiaľ neposúdených ruských žiadostí.

III. LATINSKÁ AMERIKA

V oznámení o vízach z mája 2023[36] predstavoval jednu z hlavných zdôraznených výziev zvyšujúci sa počet **žiadostí o azyl podávaných štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktoré sú oslobodené od vízovej povinnosti**. Žiadosti o azyl, ktoré podávajú štátni príslušníci krajín oslobodených od vízovej povinnosti, majú často **nízku mieru uznania**, a teda značne zaťažujú azylové systémy členských štátov: približne 20 % (viac ako 1,2 milióna) žiadostí o azyl, ktoré boli podané v EÚ medzi rokmi 2015 a 2023, podali štátni príslušníci tretích krajín cestujúci do EÚ bez víz. Deje sa tak v čase, keď je prijímacia kapacita niektorých členských štátov takmer vyčerpaná vzhľadom na viacvrstvovú krízovú situáciu na geopolitickej scéne, a najmä na potrebu integrácie vysokého počtu osôb s dočasnou ochranou, ktoré v EÚ našli útočisko v dôsledku prebiehajúcej útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a neustálych neoprávnených príchodov migrantov z iných častí sveta.

Okrem krajín v susedstve EÚ, ktoré sú pravidelne zahrnuté v správach v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti, niektoré členské štáty EÚ čelia v posledných rokoch rastúcemu trendu žiadateľov o azyl z krajín oslobodených od vízovej povinnosti v Latinskej Amerike, ako možno vidieť v uvedenej tabuľke. V období od roku 2015 do prvého štvrťroku 2024 sa počet žiadostí podaných štátnymi príslušníkmi krajín oslobodených od vízovej povinnosti v regióne Latinskej Ameriky výrazne zvýšil, čo viedlo k tomu, že tieto žiadosti predstavujú **polovicu z celkového počtu žiadostí o azyl od štátnych príslušníkov cestujúcich bez víz (približne 600 000 žiadostí z celkového počtu asi 1,2 milióna)**.

[36] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o monitorovaní bezvízových režimov EÚ [COM(2023) 297 final].

Tabuľka 1 – Tabuľka – Prvýkrát podané žiadosti o azyl 2015 – január – júl 2024 – zdroj: Eurostat

Krajina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	január – júl 2024
Kostarika	10	5	15	20	60	40	20	80	115	120
Salvádor	555	1765	2965	5040	9070	4230	1830	3580	2880	1540
Guatemala	20	40	85	230	620	500	265	440	545	260
Honduras	220	475	1325	2770	7245	5670	2360	3260	4030	1580
Mexiko	75	50	80	125	200	160	135	260	335	195
Nikaragua	45	65	165	1890	6530	3900	1365	2780	3235	1545
Panama	5	5	10	15	55	50	60	125	170	85
Argentína	15	20	35	100	340	450	325	810	1475	985
Brazília	90	205	290	670	1605	1650	795	1555	1775	1245
Čile	35	50	50	105	225	300	195	370	600	385
Kolumbia	270	1050	3935	10045	31850	29055	13140	42420	62015	31845
Paraguaj	15	15	30	80	375	370	250	740	1085	735
Peru	145	150	550	1515	6810	6140	3055	12685	23035	16135
Uruguaj	0	10	20	30	110	170	140	110	200	110
Venezuela	775	4690	12985	22195	44770	30325	17380	50050	67085	41740
SPOLU	2275	8595	22540	44830	109865	83010	41315	119265	168580	98505

Krajina	Rok	Prípady odopretia vstupu	Prípady neoprávneného pobytu	Prvýkrát podané žiadosti o azyl	Miera uznaných žiadostí[37]
Argentína	**2022**	350	1 110	810	2 %
	2023	335	1 285	1 475	4 %
Brazília	**2022**	2 825	4 565	1 555	8 %
	2023	2 380	4 990	1 775	9 %
Čile	**2022**	180	620	370	5 %
	2023	210	700	600	4 %
Kolumbia	**2022**	3600	9 800	42 420	6 %
	2023	3655	14 260	62 015	6 %
Kostarika	**2022**	20	75	80	0 %
	2023	20	85	115	11 %
Salvádor	**2022**	165	650	3 580	31 %
	2023	130	720	2 880	31 %
Guatemala	**2022**	115	285	440	17 %
	2023	105	260	545	32 %
Honduras	**2022**	515	2 405	3 260	17 %
	2023	475	2490	4 030	23 %
Mexiko	**2022**	190	695	260	12 %
	2023	235	730	335	18 %
Nikaragua	**2022**	425	1 325	2 780	25 %
	2023	370	1080	3 235	52 %
Panama	**2022**	25	35	125	14 %
	2023	25	40	170	6 %
Paraguaj	**2022**	725	1 265	740	5 %
	2023	460	1800	1 085	3 %
Peru	**2022**	1 155	3 650	12 685	5 %
	2023	990	4 755	23 035	5 %
Uruguaj	**2022**	30	190	110	3 %
	2023	25	220	200	5 %
Venezuela	**2022**	250	2 000	50 050	4 %
	2023	405	2 175	67 085	3 %[38]
SPOLU/PRIEMER (v %)	**2022**	10 555	28 670	119 265	10 %
	2023	9 835	35 590	168 580	14 %

V roku 2023 bolo podaných **168 580 žiadostí** štátnymi príslušníkmi 15 dotknutých krajín v porovnaní so 119 265 žiadosťami v roku 2022. To predstavuje **nárast o viac ako 40 % za jeden rok**.

[37] Miera uznaných žiadostí zahŕňa formy ochrany regulované EÚ (postavenie utečenca a doplnková ochrana) a nezahŕňa formy vnútroštátnej ochrany (humanitárne dôvody). Počíta sa vydelením počtu kladných prvostupňových rozhodnutí (priznanie postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany) celkovým počtom vydaných rozhodnutí.

[38] V roku 2023 bolo 91 % prvostupňových rozhodnutí ukončených udelením národného humanitárneho štatútu venezuelským žiadateľom (72 % v roku 2022).

Hoci žiadosti o azyl podávali štátni príslušníci všetkých 15 krajín v regióne, ktoré sú oslobodené od vízovej povinnosti, najvyššie počty a rastúce trendy sa spájajú s Venezuelou, Kolumbiou a Peru a za nimi nasledujú Honduras, Nikaragua a Salvádor. S ostatnými krajinami sa spájajú nižšie počty a menej významné rastúce trendy, a preto v súčasnosti nevzbudzujú osobitné obavy[39].

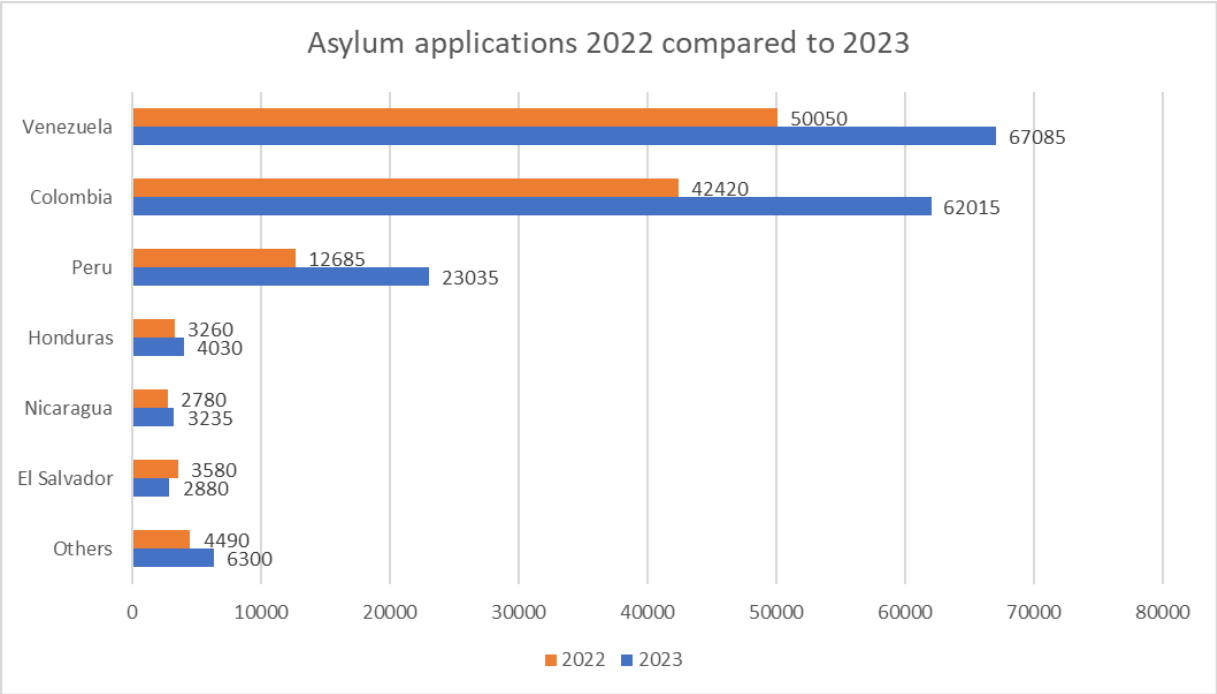

Zdroj: Eurostat

Pokiaľ ide o **Venezuelu**, počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných venezuelskými štátnymi príslušníkmi v členských štátoch sa v posledných troch rokoch neustále zvyšuje, pričom ročne sa podá viac ako 50 000 žiadostí. V roku 2023 bolo podaných 69 540 žiadostí oproti počtu 52 075 v roku 2022. Komisia uznáva, že tieto trendy súvisia so súčasnou politickou a ekonomickou situáciou vo Venezuele, a pripomína záväzok EÚ podporovať spolu s medzinárodnými partnermi mierové, demokratické a inkluzívne riešenie pod vedením Venezuely na ukončenie krízy v krajine.

Pokiaľ ide o **Kolumbiu**, v roku 2023 podali kolumbijskí štátni príslušníci 63 310 žiadostí o medzinárodnú ochranu v členských štátoch, čo predstavuje nárast o 46 % v porovnaní s rokom 2022 (43 370). Komisia uznáva, že tieto trendy takisto súvisia so skutočnosťou, že Kolumbia prichýlila takmer 3 milióny utečencov a migrantov z Venezuely. Ako sa uvádza v spoločnom oznámení, EÚ bude naďalej podporovať Kolumbiu a daný región pri riešení tejto migračnej krízy.

Pokiaľ ide o **Peru**, počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných v členských štátov sa medzi rokmi 2022 a 2023 prudko zvýšil o 81 %, pričom v roku 2023 bolo podaných 23 280 žiadostí v porovnaní s počtom 12 880 v roku 2022.

Pokiaľ ide o **Honduras**, v roku 2023 bolo podaných 4 065 žiadostí o medzinárodnú ochranu v členských štátoch v porovnaní s počtom 3 335 v roku 2022, čo predstavuje nárast o 18 %.

Pokiaľ ide o **Nikaraguu**, v roku 2023 bolo podaných 3 340 žiadostí o medzinárodnú ochranu v členských štátoch v porovnaní s počtom 2 855 v roku 2022, čo predstavuje nárast o 15 %.

[39] Hoci s Brazíliou sa spájajú niektoré najvyššie počty v regióne, pokiaľ ide o prípady odopretia vstupu a neoprávneného pobytu, možno usúdiť, že to zodpovedá väčšiemu počtu jej obyvateľov.

Pokiaľ ide o **Salvádor**, v roku 2023 bolo podaných 3 060 žiadostí o medzinárodnú ochranu v členských štátoch v porovnaní s počtom 3 770 v roku 2022, čo predstavuje pokles o 19 %.

Aby sa zabezpečila udržateľnosť oslobodenia od vízovej povinnosti, bezvízový styk by sa mal využívať len v prípade krátkodobých pobytov. Útvary Komisie v spolupráci s ESVČ nadviažu dialóg s najviac dotknutými krajinami v regióne s cieľom vymeniť si informácie a najlepšie postupy, podporiť úsilie orgánov pri vykonávaní primeraných kontrol hraníc pri odchodoch, osvetových kampaní o právach a povinnostiach v rámci bezvízového režimu, ako aj iných vhodných opatrení na riešenie základných príčin vysokého počtu žiadostí o azyl. Komisia bude monitorovať vykonávanie uvedených opatrení a ich vplyv na počet neoprávnených pobytov a žiadostí o azyl podľa súčasného právneho rámca článku 8 ods. 2 písm. a) a b) nariadenia o vízach, v ktorom sa stanovuje spustenie mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti v prípade výrazného nárastu neoprávnenej migrácie alebo neopodstatnených žiadostí o azyl.

Pokiaľ ide o dlhodobé pobyty, obe strany by mali zintenzívniť spoluprácu v oblasti legálnych možností migrácie a presadzovať vzájomne výhodné dohody o mobilite, ako sa uvádza v spoločnom oznámení o novom programe vzťahov medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku.

ZÁVER

Členské štáty informujú o celkovo úzkej spolupráci so všetkými partnermi v susedstve EÚ v oblasti migrácie aj v oblasti bezpečnosti. Viacerí z týchto partnerov musia pokračovať v riešení problému neopodstatnených žiadostí o azyl a všetci partneri by mali pokračovať v zosúlaďovaní vízovej politiky, aby sa zabránilo riziku, že štátni príslušníci tretích krajín vstúpia na ich územie bez víz a odtiaľ budú neoprávnene cestovať do EÚ.

Pokiaľ ide o susedstvo EÚ, opatrenia nadväzujúce na dokončenie procesu liberalizácie vízového režimu sú naďalej silným nástrojom na podporu reforiem a posilnenie spolupráce s EÚ v oblasti migrácie, riadenia hraníc a bezpečnosti. Komisia sa domnieva, že Albánsko, Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko prijali opatrenia na zohľadnenie viacerých odporúčaní, ktoré boli uvedené v šiestej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti. Pokiaľ ide o Ukrajinu a Kosovo, ktorých štátni príslušníci boli oslobodení od vízovej povinnosti pred menej ako siedmimi rokmi a v prípade ktorých je podávanie správ o plnení požiadaviek týkajúcich sa liberalizácie vízového režimu stále potrebné, Komisia sa domnieva, že tieto požiadavky naďalej spĺňajú. Obe krajiny však musia prijať ďalšie opatrenia na zohľadnenie odporúčaní Komisie. Pokiaľ ide o Gruzínsko, ktorého štátni príslušníci takisto získali oslobodenie od vízovej povinnosti pred menej ako siedmimi rokmi a v prípade ktorého je stále potrebné podávať správy o plnení požiadaviek na liberalizáciu vízového režimu, Komisia sa domnieva, že krajina musí prijať ďalšie naliehavé opatrenia na splnenie odporúčaní Komisie, najmä v oblasti ochrany základných práv, aby mohla naďalej plniť všetky kritériá liberalizácie vízového režimu a vyhnúť sa prípadnej aktivácii mechanizmu pozastavenia.

Tento proces sa bude naďalej pozorne monitorovať, a to aj formou zasadnutí vyšších úradníkov a pravidelných zasadnutí podvýboru pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť. Monitorovanie problémov, ktoré súvisia s požiadavkami týkajúcimi sa liberalizácie vízového režimu, bude takisto naďalej témou výročných správ Komisie o rozširovaní.

Komisia bude takisto pokračovať v spolupráci s krajinami oslobodenými od vízovej povinnosti vo východnom Karibiku, v ktorých sú zavedené systémy udeľovania občianstva investorom, s cieľom predísť akýmkoľvek možným bezpečnostným rizikám pre EÚ a jej členské štáty, a bude ďalej spolupracovať aj s dotknutými krajinami Latinskej Ameriky, aby sa zabránilo využívaniu bezvízového styku na podávanie neopodstatnených žiadostí o azyl.